

İmparatorluktan Yeni Dünyaya: Arjantin'in "Ruso" Göçmenleri

Segâh Tekin
Murad Haşimoğlu

Öz: Rusya coğrafyası 19. yüzyıldan itibaren küresel göç eğilimleri ile uyumlu olarak dışarıya göç vermiştir. Diğer taraftan, 19. yüzyılın başlarında bağımsızlıklarına kavuşan Latin Amerika ülkeleri, aralarında Osmanlı, Rus ve Avusturya-Macaristan imparatorlukları gibi çok uluslu Avrasya devletlerinin de yer aldığı dünyanın farklı ülkelerinden göç dalgaları almaya başlamışlardır. Rusya İmparatorluğu'ndan Latin Amerika'ya yönelik göç hareketi 1850'lerde başlamış ve 1917'de imparatorluğun yıkılışına dek sürmüştür. Farklı etnik ve dini kökenlere sahip olmalarına rağmen Rusya vatandaşları için resmi kayıtlara "Ruso" olarak geçen ilk göçmenlerin temel hedef ülkesi Arjantin olmuştur. Ruso göçmenlerin göç ve uyum süreçlerine odaklanan bu çalışma kapsamında, yeni hayatlarının toplumsal, ekonomik, dini ve kültürel özelliklerini incelenmektedir. Çalışma, ilk dönem Ruso göçmenlerin nihai olarak bir emek diasporasının üyeleri haline geldiklerini ve Rusya'dan gelen göçmenler içinde etnik ve dini açıdan en heterojen grup olmalarına karşın en azından ilk nesil için hayatlarında Rusya ile bağların varlığını koruduğunu, Rusça ve Rus kültürünün etkisini sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ruso, Rusya İmparatorluğu, Arjantin, Göç, Diaspora

Abstract: In accordance with global migration trends, Russian geography became a source of emigration starting from the mid-19th century. On the other hand, following their independence in the early 19th century, Latin American countries became recipients of migration waves from different countries, including multinational Eurasian states such as Ottoman, Russian, and Austria-Hungarian empires. The migration wave from Russian Empire to Latin America started around the 1850s and lasted until the collapse of the empire in 1917. Argentina was the leading destination of emigration for the early migrant Russian citizens who were then officially called the "Ruso" and came from various ethnic and religious backgrounds. Within the context of this paper, which focuses on the migration and adaptation processes of Ruso immigrants in Argentina, the social, economic, cultural, and religious dimensions of their new lives are discussed. The paper concludes that early Ruso immigrants eventually constituted a labor diaspora and, despite being ethnically and religiously the most heterogeneous migrant movement from the Russian geography, Russian language, and culture continued their dominance in the lives of at least the first immigrant generation.

Keywords: Ruso, Russian Empire, Argentina, Migration, Diaspora

@ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, segahtekin@erbakan.edu.tr
Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, murad.khashimov32@gmail.com

id <https://orcid.org/0000-0001-7781-633X>
<https://orcid.org/0000-0003-1692-4518>

DOI: 10.12658/M0742
insan & toplum, 2024; 14(3): 150-180
insanvetoplum.org

Başvuru: 01.12.2023
Revize: 25.04.2024
Kabul: 01.06.2024
Erken Baskı: 21.07.2024

Giriş

19. yüzyılda başlayan ve 20. yüzyıla uzanan dönemde milyonlarca insan; kıt kaynaklar, ülkelerindeki emek bolluğu, siyasal sorunlar, iç çatışmalar ve savaşlar nedeniyle göç ederken genellikle kaynakları bol olan fakat emek kıtlığı yaşayan yeni dünya ülkelerine yöneldiler. Bu dönemde, Avrupa ve Asya'nın farklı ülkelerinden yola çıkanlar için önemli hedef bölgelerden biri Latin Amerika idi (Solimano, 2003: 54; Yarar, 500-503). Temelde ekonomi nedeniyle yaşanan göçlerde özellikle Avrupa'daki topraksız köylüler ve sanayileşmenin henüz gelişmekte olduğu dönemde kentlerde iş bulamayanlar göçe yöneldi. 19. yüzyılda Avrupa'nın tüm ülkeleri göç verirken Kuzey Avrupalılar ağırlıkla ABD ve Kanada'ya, İspanyollar ve Portekizliler ise Güney Amerika'ya göç etti (Toksöz, 2016: 14). Aynı dönemde sanayileşmenin Avrupa ile kıyaslanamayacağı Rus ve Osmanlı imparatorlukları ile çeşitli Asya ülkelerinden de Amerika kıtalarına göçler yaşanırken I. Dünya Savaşı'na dek yoğun biçimde süren bu göçlerde yoksulluğun yanı sıra çok uluslu devletlerde yaşanan dini ve etnik sorunlar, iç karışıklıklar ve ekonomik istikrarsızlık etkili oldu.

Küresel göç hareketliliği kapsamında Rusya coğrafyası, 19. yüzyılın ortalarından itibaren Avrupa ve Amerika ülkeleriyle Avustralya'ya göç verdi. Bu dönemden itibaren Rusya'dan Latin Amerika'ya göç günümüze dek süren ve farklı saiklere dayanan dalgalarda gerçekleşti (Khashimov & Tekin, 2019: 1266-1269). 1917 Devrimi öncesinde Rusya İmparatorluğu'ndan Latin Amerika'ya göç üç dalgadan müteşekkil olup imparatorluğun farklı etnik topluluklara mensup nüfusunu içeren bir emek göçü hareketidir

Çalışma, 1850-1917 döneminde Rusya'dan Latin Amerika'ya yönelik göçler kapsamında bölgedeki öncelikli hedef ülke Arjantin'e göçü ele almaktadır. Emek göçünün yanı sıra toplumsal, dini ve siyasal etkenlerle göç de kendine yer bulmuş, etnik Ruslardan daha fazla oranda Rus (Volga) Almanları, Yahudiler, Baltık coğrafyasından gelenler ve çeşitli topluluklar göç etmişlerdir (Moseykina, 2013). Rusya İmparatorluğu vatandaşı olarak gittikleri için Arjantin'de "Ruso" yani "Rus" olarak kayda geçen bu ilk göçmenler, sonraki yıllarda Rusya coğrafyasından gelecek göçmenlerle karşılaştırıldığında etnik, dini ve mezhepsel kökenler bağlamında en heterojen topluluktur. Fakat gerek Ruso yani Rus olarak adlandırılmaları gerekse 1917'den itibaren göç edecek üst sosyokültürel tabakaya mensup etnik Rusların, ilk göçmenlerin bir kısmını ilerleyen yıllarda Rus diasporası çatısı altında toplayacak olmaları sebebiyle, ülkedeki Rus diasporasının temellerini atmışlardır.

Çalışmanın amacı, imparatorluk döneminde gelen Ruso göçmenlerin Arjantin'deki yeni hayatlarının toplumsal, dini, kültürel ve ekonomik yönlerinin ortaya konulmasıdır. Cevap aranan sorular; göç nedenlerinin Arjantin'deki hayatlarını etkileyeceğinden

hareketle Rusya'dan Arjantin'e göçte itici ve çekici sebeplerin neler olduğu, Ruso olarak kayda geçen göçmenlerin hangi dini ve etnik gruplardan oluştuğu, göç yolculuğunun nasıl gerçekleştiği, Arjantin'de karşılaştıkları koşulların neler olduğu ve uyum süreçlerinin nasıl ilerlediğidir. Böylelikle literatüre üç yönden katkı yapılması amaçlanmaktadır. İlki; çeşitli etnik ve dini kökenlerden gelmelerine rağmen üst kimlik olarak Ruso olan fakat I. Dünya Savaşı sonrası dönemde değişen Avrupa siyasi coğrafyasının farklı bölgelerinden gelen göçlerle beslenmeye devam ederek Yahudi, Alman, Rus gibi kimliklerinin belirgin hale geleceği Ruso göçmen kökenli toplulukların Arjantin'deki tarihlerinin mukayeseli analizine imkân sağlanmasıdır. İkincisi; Arjantin'e aynı dönemde Osmanlı İmparatorluğu ve 1918 sonrasında Polonya'dan gerçekleşen göçler gibi çok uluslu ve çok dinli ülkelerden gelen göçmenlerin anavatanına bağlılık ve ev sahibi ülkeye uyum süreçleri hakkındaki akademik yazına katkı sunulmasıdır. Nihai olarak çalışma, Arjantin'e emek göçünün toplumsal ve ekonomik tarihine ilişkin akademik yazına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Yazımda öncelikle, her ne kadar Rusya İmparatorluğu'ndan göç edenler farklı etnik kökenlere sahip olsalar da o dönemden hatırat ve yazılı belge bırakılan temel dil olan Rusça ve gidilen ülkenin dili olan İspanyolca birincil ve ikincil kaynaklara başvurulmuştur. İlk olarak, yalnızca Ruso göçmenlerin değil Arjantin'e aynı dönemde göç eden pek çok toplumun bir parçasını oluşturdukları emek diasporası olgusu teorik ve tarihsel perspektiften incelenmektedir. Sonrasında, Rus göçmenlerin gidilen ülkedeki yerleşim yeri tercihlerinden uyum süreçlerine dek yeni hayatlarını etkileyen göç nedenleri ve göç yolculuğuna değinilmiş, ardından Rus göçmenlerin Arjantin'deki yaşamları toplumsal, kültürel, dini ve ekonomik yönleriyle uyum süreçleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Diaspora İnşası ve Emek Diasporaları

Tarihte diaspora kavramı, Yunanlıların Akdeniz ve Anadolu'da kurdukları yerleşimleri ve Yahudilerin Babil'den çıkarılarak yeryüzüne yayılmalarını ifade etmek için kullanılırken (Varadarajan, 2010: 163), bir akademik çalışma alanı olarak diasporaların tanımlanması ve tartışılmasıyla yakın geçmişe dayanır. Günümüzde diaspora; sınırları aşan, etnik grup bilincini yitirmeyen, uzun zaman aralıklarında kendilerine has kurumlara sahip olan ve toprakları dışında yaşadıkları anavatanlarına karşı sadakatlerini koruyan göçmen topluluklarını ifade eder (Cohen, 2008: ix, Esman, 1996: 317). Safran'ın (1991: 83-84) ilgili küresel yazında kabul gören tanımına göre diasporaların diğer göçmen topluluklardan ayırt edici temel özellikleri bulunmakta ve bu özelliklerin çoğunun varlığı, bir azınlık grubunun diaspora olarak nitelendirilmesini sağlamaktadır. Bunlar; ana yurtlarından en az iki farklı dış bölgeye gitmiş olmak, bu grup arasında paylaşılan anavatanına ait ortak hatıralar ile mitlerin ve vizyonun

varlığı, yerleşilen toplumdan farklı veya dışlanmış hissetmek, anavatanı gelecek nesillerin dönüp yerleşecekleri ideal vatan olarak ele almak, anavatanın iyiliği ve refahı için çalışmak ve son olarak da anavatanına karşı bağlılık duygusunun varlığıdır. Diasporaların ortak özelliklerine dikkat çeken Sheffer'a göre (2003: 55) diasporalar; anavatanları ile iletişim kurmuşlar, ticaret yapmışlar, bu ülkeleri ziyarete gitmişler ya da kesin dönüş yapmayı düşünmüşlerdir. Duygusal açıdansa bağlılık ve akrabalık ilişkileri gibi yollarla anavatanlarıyla iç dünyalarındaki bağlantıyı devam ettirmişlerdir. Cohen'e göre diaspora oluşturan insanların göç etme nedenleri onların asıl vatanları ile olan ilişkilerinde ve özlemlerinde belirleyicidir. Bir grup insanın trajik ve ani biçimde ülkelerinden ayrılmalarına, sürgün edilmelerine veya benzeri sebeplere dayanan bir göç ile fakirlik, işsizlik, toprak kıtlığı gibi nedenlerle başka ülkelere yerleşen insanların durumları birbirinden farklıdır (2008: 27-29). Brubaker (2005: 5-7), diaspora olmak için dağılma, anavatanına bağlılık ve sosyolojik perspektiften sınır konularını temel belirleyiciler olarak ele alır. Carment ve Sadjed (2017: 4) yine anavatanına bağlılığa vurgu yaparak diasporayı, anavatanın dışında doğmuş fakat bağlarını koruyan bireyleri ve onlardan gelen nesilleri ifade etmek için kullanırlar.

Diaspora araştırmalarının gelişimi bağlamında, diasporayı oluşturanların kapsamını belirleme konusunda görüş ayrılıkları yaşanmakta olup (Varadarajan, 2008: 269-270) iki temel yaklaşımdan söz edilebilir. İlk yaklaşım, günümüzde tanımlamanın esnek hale getirilerek göçmenlerden misafir işçilere, sürgün edilenlerden iltica edenlere dek geniş anlamda anavatan toprağı dışında yaşayan herkesi kapsaması gerektiğini öne sürer. Diaspora kavramının uluslararasılığı içeren daha genel bir ifade haline dönüştürülmesi yaklaşımı çerçevesinde kelimenin anlamı da genişletilerek ülke dışına çıkmış ve bir şekilde geldikleri veya atalarının geldikleri ülkelerle "ortak kimlik, anavatan ve millet" kavramları ekseninde bağı olan herkesin diaspora mensubu olarak kabul edilebileceği düşüncesi ortaya konur (Tölölyan, 1991: 4). İkinci yaklaşımsa diaspora örneği olarak ele alınan Yahudilerin durumunu göz önünde tutarak anavatanları dışında yaşayan farklı etnik grupların diaspora olarak kabul edilebilmeleri için diasporanın tarihsel bağlamdaki özüne yönelik ölçütler konulması yönündedir (Safran, 1991: 83-84; Varadarajan, 2008: 269-270; 2010: 8). Anlam genişlemesine yönelik çalışmalar ve görüş ayrılıklarının yol açtığı tartışmalar ekseninde akademik yazında diasporalar sınıflandırılmıştır. Böylelikle diasporalar, göç nedenleri ve yerleştikleri ülkelerdeki koşullar çerçevesinde; savaş ve yerinden edilme mağdurları ve yurtsuzlaştırılan yerel topluluklar yanında ticaret, emek ve imparatorluk diasporaları (Cohen, 2008: 18); zorunlu nedenlerle veya gönüllü olarak göç edenler (Sheffer, 2003: 51); yerleşimci, girişimci ve emek diasporaları (Esman, 2009: 15-17) gibi özel sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır.

Diaspora türlerini göç nedenlerine göre sınıflandıran Cohen'e göre emek göçü; savaş ve yerinden edilme gibi travmatik sebeplerle iş bulma, ticaret yapma veya sömürgeci ülkeler bağlamında sömürgelerdeki ekonomik yayılmacığa katkıda bulunma amacıyla gerçekleşen göçtür. Tarihi 19. yüzyılın ilk yarısına dayanan modern örnekleri arasında; 1830-1920 arasında Avrupalı ülkelerin tropikal bölgelerdeki sömürgelerinde tarım plantasyonlarında çalıştırmak üzere Hintli işçileri Afrika ve Latin Amerika'ya götürmeleri; yine aşağı yukarı aynı dönemde İtalyanların Amerika kıtalarına göçü ve 20. yüzyılın ortalarından itibaren Türk ve Kuzey Afrikalı işçilerin Avrupa'ya göçü yer alır (2008: 61). Esman'a göre emek diasporaları; köy veya kent kökenli, eğitim düzeyi düşük ve mesleki becerisi olmayan, kendilerine ve ailelerine daha iyi hayat koşulları sunabilmek için göç edenlerden oluşur. Gittikleri yerde çoğunlukla ağır, zorlu ve çoğu zaman da tehlikeli sektörlerde istihdam edilirler. Verdiği örnekler Cohen'inkiler ile örtüşmekte olup buna ek olarak 19. yüzyılda Kuzey Amerika ve Avustralya'ya göç eden Kuzey İrlandalılar ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) Meksika diasporasını da örnek gösterir (2009: 16-17). Yazara göre emek göçü, emek arzının bol ve geçim kaynaklarının kıt olduğu ülkelere emek arzının az fakat refahın yüksek olduğu ülkelere yöneliktir (Esman, 1994: 8). Esman, yaptığı yerleşimci, girişimci ve emek diasporaları ayrımında Cohen'in göç nedenlerine dayalı sınıflandırması yerine göçmenlerin diasporada oluşturdukları profili değerlendirir. Mağdurlar veya çeşitli sebeplerle göç edenler de dahil olmak üzere, göçmenler yerleştikleri ülkelerde nihai olarak bahsettiği üç kategoriden birine dahil olmaktadır. Esman'a göre göç nedenleri, göçmenlerin yerleştikleri ülkede ekonomik ve toplumsal açıdan oynayacakları roller üzerinde belirleyici değildir (2009: 15-16).

Etkileri modern döneme yansıyan küresel düzeyde emek diasporalarının oluşumu, Avrupalı devletlerin coğrafi keşif ve sömürgecilik faaliyetlerine dayanır. Amerika kıtalarına ayak basmalarının ardından kıtanın tarım ve madencilik alanlarındaki zenginliklerini sömürmek isteyen Avrupalılar, yerli nüfusun köleleştirilmesi ve zorla çalıştırılmasının sağladığı emek yetersiz kaldığı için Afrika'dan getirdikleri kölelerle modern dönem öncesi kitlesel emek göçünün temelini atmışlardır. 16. yüzyılın başlarından 19. yüzyılın ikinci yarısına dek süren köle emeği kullanımı milyonlarca Afrikalının köle olarak Amerika kıtalarına taşınmasına yol açmış, kölelik sisteminin uluslararası düzeyde terk edilmesiyle de yerini iki yeni emek göçü türüne bırakmıştır. İlkinde, Hollanda ve İngiltere tarafından bu ülkelerin Hindistan ve Güney Doğu Asya'daki sömürgeleriyle Çin'den devşirilen işçiler, bağlayıcı kontratlar ve ağır koşullar altında uzun süreliğine tarımsal faaliyet ve altyapı inşaatı gibi işlerde çalıştırılmak üzere Asya, Afrika ve Karayiplerdeki sömürgelere götürülmüşlerdir. İkinci olarak ABD, Kanada, Avustralya ve 1820'lerde çoğunluğu bağımsızlığına kavuşmuş

olan Latin Amerika ülkelerinin uyguladığı şekilde topraklarını nüfuslandırmak, tarım ve sanayide iş gücü sağlamak için ileride vatandaş olmaları öngörülen göçmenler ülkeye kabul edilmiştir (Castles, 2014: 86-92). Emek göçü, II. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik olarak az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerden merkezdeki sanayileşmiş ve çevredeki sanayileşmekte olanlara yönelmiştir. Fakat 1990'lardan itibaren küreselleşme sürecinde yoğun sektörlerin merkezden çevreye taşınmasıyla ülkeler arası emek göçü yerini ülke içi emek göçüne bırakmıştır (Toksöz, 2006: 2-4). 21. yüzyıldaysa Güney ülkelerinin sanayileşmenin yanı sıra hizmet sektöründe sundukları iş bulma potansiyelleri, 20. yüzyılın Güney-Kuzey eksenli göç hareketliliğini tamamen değiştirmemiş olmakla beraber Güney-Güney göçünün kendine yer bulmasını sağlamıştır.

Çalışmaya konu olan 19. yüzyılın ortalarından iki savaş arası döneme dek yoğun biçimde süren ikinci tür emek göçündeki göçmenler arasında, yeni dünyada yeni bir hayat kurmak isteyen sanayileşmiş Avrupa ülkeleri vatandaşlarının yanı sıra hemen her ülkeden yoksullar ve dönemin siyasal ve ekonomik zorluk koşullarında Rusya ve Osmanlı imparatorluklarından ekonomik sıkıntılar, dini ve etnik çatışmalar ve siyasal dönüşümler nedeniyle göç edenler de yer almıştır. Bu kitleler göç nedenleri, eğitim düzeyleri ve beklentileri arasındaki farklılıklara rağmen Esmen'in (2009: 15-16) yaklaşımıyla uyumlu biçimde nihai olarak yeni dünyada emek diasporaları oluşturdu. Bu durumda dönemin koşullarında göçü kaynağında ayrıştırmanın zorlukları kadar, hedef ülkelerde karşılaştıkları şartların farklı koşullardan gelenleri yeni hayatlarına başlarken büyük ölçüde eşitleyen ekonomik durumları da etkili olmuştur.

Latin Amerika'ya Emek Göçü ve Birincil Hedef Ülke Arjantin

Latin Amerika göç tarihi, sömürgecilikten günümüze küresel emek göçü tarihinin bir örneğidir. 1820'lerden itibaren, bağımsızlıklarını kazanan Latin Amerika ülkelerinin ulus inşası girişimlerinin sonucunda özel göçmen alımı politikaları geliştirilmiş ve 19. yüzyılın ortalarından itibaren göç akışı daha sistematik ve hızlı hale gelmiştir. 1870-1930 döneminde Avrupa üzerinden 13 milyon kişi Latin Amerika'ya göç etmiştir. Tarım, ticaret ve sanayi sektörlerinde çalışmak için Latin Amerika'ya gidenlerin başlıca saiki ekonomik nedenlerdir. Bağımsızlıktan 20. yüzyılın başlarına uzanan dönemde öncelikle emek ve ardından ticaret diasporaları ortaya çıkarken Latin Amerika'nın her ülkesi için genellenememekle beraber tarım sektöründe işçi değil toprak sahibi olmak için göç eden ve mali kaynak getiren varlıklı göçmenler de mevcuttu. Diaspora türleri arasında geçişkenlik veya birden fazlasına dahil olabilmek söz konusu olsa da aynı ülkeden gelenler genelde yerleştikleri yerlerde benzer iş kolları, yerleşim yerleri ve sosyoekonomik çevreler içinde kümelenmişlerdir.

Arjantin; ABD, Yeni Zelanda, Avustralya ve Kanada ile beraber “geleneksel göç alan ülkeler” arasındadır (Catles et al, 2014: 14). 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla büyüyerek bir ekonomik güce dönüşen, 20. yüzyılın ilk otuz yılında dünyanın en zengin ülkeleri arasında olan (Carassai, 2022) Arjantin’e yönelik kitlesel göç hareketleri ülkenin bağımsızlığını kazanmasının ardından 1820’lerde başlamış, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren artış göstermiştir (Jachimowicz, 2006). Latin Amerika’ya göçün en yoğun olduğu 19. yüzyılın ikinci yarısı ve I. Dünya Savaşı arasındaki dönemde bölgedeki birinci hedef ülke ve ABD’nin ardından Batı yarım küresinde ikinci hedef ülke konumunda bulunmuştur. Arjantin’e göçler aynı hızda olmamakla beraber I. Dünya Savaşı sonrasında da devam etmiştir.

Göçler nedeniyle 1869-1895 arasında ülke nüfusu iki katına çıkmıştır. Gerek I. Dünya Savaşı gerekse ekonomik ve toplumsal nedenlerle ülkenin 7,8 milyon kişilik nüfusunun 2 milyonunu göçmenlerin oluşturduğu ülkede 1914’ten itibaren gelen göçmen sayısı azalma eğilimine girmiştir. Göçmenler arasında ilk sırayı İtalyanlar (%59,3), ikinci sırayı (%40,6) İspanyollar alırken onları sırasıyla Fransızlar (%4,7) ve Ruslar (%3,3) izlemiştir (Los Inmigrantes, 2023). Göçmenler Latin Amerika’nın diğer ülkelerinde olduğu gibi kayıt altına alınırken çeşitli etnisitelere, dinlere ve mezheplere mensup olmakla beraber, geldikleri ülkelerin tebaası olarak kabul edilmişler; Turco, Ruso, Alemano olarak adlandırılıp Arjantin’deki yeni hayatlarına bu isimlerle başlamışlardır.

Arjantin geniş topraklarını nüfuslandırarak göçmenlerin yardımıyla sanayi ve tarım alanlarında kalkınmayı desteklemek; nüfus artışını teşvik ederek beyaz-Avrupalı nüfusun genel nüfus içindeki payını artırmak ve sınır güvenliğini sağlamak gibi hedeflerle göçmen kabul etmiştir (Ryazantsev & Pismennaya, 2014: 58). Ülkenin amacı hem dini, toplumsal ve kültürel açılardan ülkeye uyumu kolay olacak hem de emek piyasasına arz sunacak Avrupalı göçmenlerin ülkeye gelişi olmuştur (Genç & Bozkurt, 2010: 100). Göçü teşvik için Paris, Londra, Berlin ve Viyana’nın da aralarında yer aldığı çeşitli merkezlerde propaganda amaçlı ve potansiyel göçmenleri bilgilendiren bürolar açılmıştır. Bürolar, bilgi aktarımı konusunda önemli görevler üstlenmişlerdir. Her büroda haritalar, kütüphane ve dağıtılmak üzere yayınlar bulundurulmuş, Arjantin hakkında bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. Dağıtılan yayınlar arasındaki en önemli eser, dönemin devlet başkanı ve ülkenin göç politikalarının belirlenmesinde önemli yeri olan Nikolas Avellaneda’nın isteğiyle Ricardo Napa tarafından hazırlanan ve Arjantin coğrafyası, ekonomisi, üretimi, göçmenlere sağlanan haklar konularında bilgi veren kitaptır.

Dil, din ve kültür yakınlığının yanı sıra sömürgecilik dönemlerinden kalan ticari bağlar, bu kalabalık göçmen kitlesi içinde toplamda en kalabalık grupları oluşturan

İspanyol, İtalyan ve Portekizlilerin toplumsal uyumlarını hızlandırmanın yanı sıra ticaretle uğraşmalarını ve şehirlere yerleşmelerini de kolaylaştırmıştır. Almanlar daha çok koloniler kurarak kırsal alanlarda bir arada yaşamayı tercih etmişler, verimli tarım uygulamalar sayesinde kazandıkları başarılarla ünlenmişlerdir (Sanchez-Alonso, 2018: 2-11). Yine Almanlar başta olmak üzere diğer bazı topluluklar, mali koşulları nispetinde toprak satın almış veya yatırım yapmışlardır. Kaydadeğer göçmen gruplarından olan Osmanlı İmparatorluğu'ndan giden ve çoğunluğunu Arap kökenlilerin oluşturduğu Turco göçmenler için de ABD'nin ardından Amerika kıtasındaki ikinci hedef ülke Arjantin'dir (Genç & Bozkurt, 2010: 75). İtalyanlar ağırlıklı emek diasporasını oluştururken Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetindeki Arap topraklarından gelenler kişisel kabiliyetleri, çok çalışmaları ve ticarete alışkın olmaları sebebiyle zaman içinde Lübnanlı-Suriyeli, Ermeni, Yahudi diasporaları şekline ayrışacak olan şehirli ticaret diasporalarını ortaya çıkarmışlardır. Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e giden göçmenlerse gidişlerini etkileyen sebepler, karşılaştıkları koşullar ve kurdukları yaşamlar göz önüne alındığında nihai olarak bir emek diasporası oluşturmuşlardır.

Rusya'dan Arjantin'e Göç

İlk Göç Dalgaları ve Göç Nedenleri

19 ve 20. yüzyıllarda Rusya İmparatorluğu topraklarında yaşayanlar iki yolla küresel emek göçü dalgasına katıldılar. İlki, tarım işçilerinin Almanya ve İskandinav ülkelerine mevsimsel göçü, ikincisiyse deniz aşırı ülkelere yapılan göçtür. Amerika kıtası, ikinci göç türünün temel hedef bölgesidir (Kuprin, 2000: 1-3). Rusya dışına göçe yol açan temel ekonomik sebepler; serf statüsünden çıkarılan köylülerin topraksızlıkla karşı karşıya kalmaları, sanayileşmenin yavaşlığı, bunlara eklenen işsizlik ve düşük ücretlerdir. Şahıs veya topluluk düzeyinde siyasi veya dini gerekçelerle göç edenler de bulunmaktadır. 1861'de serfliğin kaldırılmasına bağlı ekonomik olumsuzluklar ve yeni çalışma düzenlemeleriyle 1905-1907 yılları arasında gerçekleşen Rus Devrimi başta olmak üzere 19. yüzyılın ortalarından 1917'deki Bolşevik Devrimi'ne dek ülkede yaşanan siyasal çalkantıların toplumsal ve ekonomik sonuçları dış göçü beslemiştir (Tudoryanu, 1986: 18; Anweiler, 1958: 50). Rusya'da bu dönemde yalnızca dış göç değil iç göç de yaşanmıştır. Toplumsal ve ekonomik değişim taleplerini nüfus kaybetmeden ve yayılmacı politikalarını beslemek doğrultusunda kullanan Rusya, milyonlarca Rus'un Sibirya ve Orta Asya'ya yerleşmesini teşvik etmiştir (McKeown, 2004: 159). Ülke dışına göçte Rusya'daki ana akım Ortodoksluktan ayrılan gruplar, Katolikler ve Yahudiler için dini gerekçeler göçe yol açarken (Polyan, 2019) bazen göçmenler için birden fazla saik mevcuttur (Khashimov & Tekin, 2019: 1269).

Serflüğün kaldırılmasının ardından serflere çeşitli ekonomik hürriyetler tanınmış fakat onlar eski feodal efendilerine de borçlandırılmıştır. Rusya'da sanayileşme kalabalık işsiz kitlesinin istihdamını sağlayacak düzeyde olmadığından alt sınıflar için göç bir şans olarak görülmüştür. Bu nedenlerle arka planında dini, mezhepsel ve etnik saikler bulunanlar da dahil olmak üzere Rusya'daki ekonomik sorunlar göçü besleyen birincil etkidir.

Rusya İmparatorluğu açısından bakıldığında ülke dışına göç için özel mevzuat bulunmamaktaydı. Diğer eski dünya imparatorluklarında olduğu gibi toprağı işleyecek insan gücünde ve asker sayısında azalmaya neden olacağından dış göç istenmeyen bir durumdu. Üstelik Rusya, Arjantin'in göçmen çekmek istediğı ülkeler arasında yer almıyordu. Bu etkenlere rağmen özellikle 20. yüzyılın başlarında daha yoğun olmak üzere Arjantin, Rusya'dan göç aldı ve bu kitle için Latin Amerika'da birincil hedef ülke oldu (Ulianova & Norambuena, 2009: 97; Nechaev, 2010: 4). Büyük ölçüde ekonomik nedenlere dayanan, 1800'lerin ortalarında başlayan ve 1917'deki Bolşevik Devrimi'ne dek süren, Rusya'dan Latin Amerika'ya ilk üç dalga göçe katılanların çoğunluğu serbest şekilde işleyecekleri topraklara sahip olmak isteyen köylülerdi. İmparatorluk içindeki farklı halkların üyeleri yer alan (Nechaev, 2010: 4; Fonseca & Rouvinski, 2018: 82) göçmenler içinde Yahudilerin yanı sıra Almanlar ve çeşitli Slav toplulukların oranı, özellikle 1890'lara dek etnik Ruslardan fazlaydı. Kimi göçmenler doğrudan Arjantin için yola çıkmışken bir kısmı ABD'ye göç yolcuğunda karşılaştıkları engeller nedeniyle rotalarını Arjantin'e çevirdiler. Kimileri de ilk etapta farklı Güney Amerika ülkelerinde yaşam kurmayı denedikten sonra Arjantin'e yerleştiler. Ağırıklı olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşacakları kırsal bölgelere veya ücretli emek sağlayacakları şehirlere yerleştiler ve Latin Amerika'daki emek diasporaları arasına katıldılar.

Arjantin'e Göç, Yerleşim ve Koloniler

Rusya'dan Arjantin'e Göç Süreci ve Güzergahlar

Arjantin'e göç için kıta dışından göçmenleri getiren deniz yolu biricil güzergâhtı. 1857-1900 döneminde deniz yoluyla 80 bin civarında göçmen Avrupa'dan Arjantin'e gitmişti. Bu rakam 1901-1910 döneminde olağanüstü bir artışla 112 bin olarak gerçekleşmiş, I. Dünya Savaşı'nın da etkisiyle 1911-1920 döneminde ise 26.800'e inmiştir (Alvares, 2015: 233). Arjantin'in hem dönemin önemli göç hedeflerinden olması hem de ekonomik gücü nedeniyle liman kenti olan başkent Buenos Aires'e sürekli bir gemi akışı söz konusuydu. Avrupa'dan Arjantin'e yolcu taşıyan başlıca limanlar; Cenova, Trieste, Napoli, Bordo, Le Havre ve İspanya'daki çeşitli limanlardı (El Camino de los Inmigrantes, 2023). Sadece 1890'da Buenos Aires'e Avrupa'dan 732

gemi gelmiş olup Kuzey Avrupa'dan Atlantik'e yolculuk 21 gün; başta İtalya limanları olmak üzere Akdeniz limanlarından Arjantin'e yolculuk ortalama 15 gün sürüyordu. Üç mevkili bilet satışı yapılan gemilerde maddi durumu iyi olmayan göçmenler üçüncü mevkide, bu sınıfa ayrılan burun kısmında yolculuk yapıyorlardı. Sağlık, yemek ve aydınlatma gibi şartlar iyi değildi ve yolcular çoğunlukla hastalanıyorlardı (Alvares, 2015: 172-173).

Rusya'dan göç başlarda Alman ve Belçika limanlarından yapılmış, ileride imparatorluktaki göç politikalarının esnemesiyle Rus limanları da kullanılmıştır. Göç önceden yasa dışı şekilde, hedef veya geçiş ülkelerinden özellikle de Alman deniz taşımacılığı şirketleriyle bağlantılı araçlar tarafından organize ediliyordu. Şirketler Rusya dışındaki yabancı limanlardan kıtalararası göçü organize etmiş; Arjantin, Brezilya ve Avustralya'ya gidecek göçmenleri kurdukları bürolar aracılığıyla bilgilendirmiş ve taşımacılıkla önemli kâr elde etmişlerdir. Arjantin yönetimi de göçmen çekme politikasıyla uyumlu biçimde ilgili kamu kurumları aracılığıyla yurtdışındaki göçmen acenteleriyle temas halinde olmuş, mali ve hukuki düzenlemelerle göçmen taşımacılığını koordine etmeye çalışmıştır. O dönemde Avrupa dışına göçmen taşıyan limanlardan Almanya'da Hamburg ve Bremen, Belçika'da Anvers (Antwerpen); Rusya'dan Latin Amerika'ya göç edenlerin seçtikleri limanlar olduğundan yolcu taşıma şirketleri genelde bu şehirlerde konumlanmışlardır (Putyatova, 2009: 281; Muchacev, 2016: 182). Her ne kadar Arjantin süreci yönetmeye çalışsa da sonuçta göçmenlerin ülkeye getirilmesi özel taşımacılık şirketleri aracılığıyla gerçekleştiğinden zaman zaman göçmenlerin yolculuk ve gelecekteki yerleşim koşulları hakkında kandırılmaları söz konusu olmuştur (Sheynbaum, 1984: 110). Almanya üzerinden yaşanan göçlerde şirketler vergiler nedeniyle göçmenlerden yüklü miktarda para almasına rağmen göç için en sık kullanılanlar sırasıyla Bremen ve Hamburg limanlarıydı. Almanya'ya kıyasla Belçika üzerinden göçler, Belçika yönetiminin göç sürecinin iyi çalışması için gerçekleştirdiği düzenlemeler nedeniyle daha sağlıklı işlemekteydi. Rusya'dan gelen göçmenler, Anvers üzerinden göç edenler arasında ikinci sıradaydılar (Putyatova, 2009: 281-286).

Rusya'nın bu alandaki faaliyetleriyse oldukça geç bir tarihte, 1906'da bugünkü Letonya topraklarında bulunan Libava (Liepava) limanından başlamıştır (Sokolov, 1996: 113). Rusya'dan doğrudan seferlerin geç başlamasında, ülkedeki denizcilik ve liman inşası faaliyetlerinin coğrafi ve iklimsel elverişsizlikler nedeniyle Avrupa ülkelerinin gerisinden gelmesi kadar, Rusya'nın göç verme konusundaki isteksizliği de etkiliydi. Libava'dan Arjantin'e göç eden kişi sayısı 1913-1914 yılları için 70.734'tü. Bu rakamın 1899-1909 döneminde Anvers için 1278; 1901-1908 döneminde Bremen için 18 bin civarında olduğu düşünüldüğünde (Putyatova, 2009: 281-286) Libava'nın faaliyete geçmesiyle göçün çıkış noktasının Rusya topraklarına kaydığı görülmektedir.

Bu durumda Rusya içindeki bir limandan yola çıkışın sağladığı kolaylığın yanı sıra I. Dünya Savaşı'nın başlamasının etkili olduğu düşünülebilir.

Göçmenlerin Arjantin'e Yerleşme Süreçleri ve İlgili Düzenlemeler

Arjantin o dönemde diğer Latin Amerika ülkeleri gibi, gelen göçmenleri etnik kökenlerine değil tabii oldukları ülkeye göre isimlendiriyordu. Rusya İmparatorluğu'ndan gelenler de "Ruso" yani Rus olarak kaydediliyordu (Kublitskaya, 2019). Karaya ayak basanlar, genelde ilki 1825'te faaliyete geçen ve Göçmeler Oteli adını taşıyan tesise giderdi. Burada 1857-1920 döneminde 2 milyondan fazla kişi konaklamıştı (Hotel de Inmigrantes en Buenos Aires, 1). Göçmenler Oteli'nde ilk beş gün ücretsiz kalınabiliyordu. Hastalık veya işe yerleşememe durumunda süre uzatılabilse de esas olarak bu süre zarfında, göçmenlerin iş bulması gerekiyordu ve onlara İş Gücü Ofisi yardımcı oluyordu. 1872'de kurulan İş Gücü Ofisi, iş ve işçi bulma kurumu olarak faaliyet göstermenin yanında ülke için hayati önem taşıyan tarım sektörü için yeni makinelerin tanıtılması, mesleki eğitim verilmesi ve çevirmenlik hizmeti sağlanması gibi faaliyetlerde de bulunuyordu (El Hotel, 2023). Gelen iş tekliflerden birini kabul eden göçmen için devlet en fazla ilgili iş yerine yapılacak yolculuğun masraflarını karşılıyordu ve bu şekilde devlet yardımı sona ermekteydi. İş bulamayan veya farklı şehirlerde başladıkları işten memnun kalmayarak Buenos Aires'e dönen göçmenlerin masrafları artık kendilerine aitti. Ev kiralyorlar veya otellerde kalıyorlar ve kendi gayretleriyle iş bulmaya çalışıyorlardı (Sheynbaum, 1984: 104).

Toprakları işleyecek göçmenlerin gelişi Arjantin'in özel göç hedefi olduğundan hükümet Avrupa'nın çeşitli yerlerinden farklı etnik ve dini kökenlere mensup ilk göçmen topluluklarına yerleşim yerleri gösteriyordu. Böylelikle nüfusunun çoğunluğu ailelerden oluşan ve koloni adı verilen küçük yerleşim birimleri ortaya çıktı. Sonradan göç edenler önce gelenlerin kolonilerine yönlendiriliyordu. Fakat Arjantin'in her gelen göçmen grubuna yer bulması söz konusu olmadığı gibi kolonilerde her zaman iş bulmak veya toprak edinmek de mümkün değildi. Böylelikle daha dağınık yerleşim formları ve Buenos Aires başta olmak üzere sanayi bölgelerine göç söz konusu oldu.

Eski dünyadan yeni dünyaya kitleler halinde göç edenlerin tamamı yerleşmemişti; bireysel ve toplu geri dönüşler veya geçici yerleşimler de söz konusuydu. Yalnızca Arjantin'e değil ABD'ye ve Latin Amerika'nın farklı ülkelerine giden çok sayıda göçmen, bir müddet kaldıktan sonra anavatanlarına geri dönmeyi veya kıtadaki bir diğer hedef ülkeye gitmeyi tercih ediyorlardı. Bu kişilerin ne kadarının göç ederken planladıkları mali birikimi sağladıkları için, ne kadarınınsa yerleştikleri ülkede yaşanan ekonomik sorunlar veya bireysel olarak karşılaştıkları olumsuzluklar ve fakirlik nedeniyle döndükleri hakkında kesin bilgilere ulaşmak mümkün değildir. Örneğin 1890'larda Arjantin'de yaşanan ekonomik durgunluk, göçmenleri işinden

etmiş veya daha düşük ücretle çalışmaya mecbur bırakmış, bazılarını da dönmeye teşvik etmişti (Sanchez-Alonso, 2018: 7-9). Bireysel dönüş tercihlerinin yanında İtalyanlar gibi bazı emek diasporalarının mensupları Kuzey ve Güney yarımküreler arasındaki mevsim farklılığından yararlanarak yılın bir bölümünü İtalya'da, diğer bölümünü Arjantin'de mevsimlik tarım işçisi olarak geçiriyorlardı. Kitlesele geri dönüşlerse ilerleyen yıllarda Arjantin'de sanayileşmenin yavaş gelişmesi nedeniyle iş imkânlarının kısıtlı kalması, 1930'larda yaşanan küresel ekonomik krizin Arjantin üzerindeki etkileri ve 1950'lerden itibaren Batı Avrupa'da iyileşen ekonomik koşulların insanları geri dönüşe teşvik etmesiyle gerçekleşti (Jachimowicz, 2006).

1915'e kadar Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e tahmini 161.422 kişi göç etti (Shabeltsev, 2008: 16). Ruso göçmenler ağırlıkla tarım sektöründe çalışmak ve kırsal bölgelere yerleşmek üzere geldiklerinden Arjantin'deki düzene uyumlu olarak, kendilerinden önce Rusya'dan gelenlerin aktif olduğu koloni topluluklarının yardımıyla yerleştiriliyordu (Putyatova, 2009: 285). Fakat Rusoların kolonileri etnik veya dini kökenlere göre ayrılmıştı. Göç edenler arasında ağırlıklı olarak Yahudiler yer alıyordu. Onların dışında Almanlar, Polonyalılar ve Baltık ülkelerinden gelenler vardı. Etnik Ruslar da dahil olmak üzere Slav kökenli göçmenler toplam sayının yaklaşık %5'ini oluşturuyordu (Shabeltsev, 2008: 16). Kalabalık gelen Almanlar ve Yahudiler topluca hareket ederek kolonileşirken diğer gruplar ise nispeten daha dağınık yerleştiler. Birey ve aile düzeyinde Rusya'ya geri dönüşler ve Slav toplulardan Belarussuların toplu geri dönüşleri yaşanmakla beraber Ruso göçmenler ağırlıkla Arjantin'de kalıcı oldular. Göç nedenleri, yerleştikleri bölgeler ve Arjantin'deki toplumsal ve ekonomik hayata uyum süreçlerindeki benzerlik ve farklılıkların daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla Ruso üst kimliği içinde yer alan gruplar, Rus-Volga Almanları, Yahudiler ve Slav topluluklar olarak ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

Rus-Volga Almanları

Rus veya Volga Almanları olarak bilinen topluluk, 1760'larda Rusya İmparatorluğu'nun göç çekme ve topraklarını nüfuslandırma politikası çerçevesinde davet üzerine Rusya'ya yerleşen, tarımla uğraşan ve kendilerine çeşitli hukuki ayrıcalıklar tanınmış bir gruptur. Fakat 1874'ten itibaren, Çar II. Aleksandr'ın tanınan ayrıcalıkları geri alması, zorunlu askerlik hizmetiyle mükellef tutulmaları, okullarında Rusça öğretiminin zorunlu kılınması ve Katolik inancını korumak istemeleri gibi nedenlerle Arjantin'e ve Brezilya'ya göç etmişlerdi (Vera de Falchs, 1994: 90). Rusya'dan doğrudan Arjantin'e gelenlere ilaveten 1876'da Brezilya'ya yerleşen Rus Almanları da iklim ve toprak koşullarına uyum sağlayamadıklarından bir buçuk yıl sonra Arjantin'e yerleştiler. Brezilya topraklarını verimli bulmalarına rağmen onlar için hayati önem taşıyan buğdayın burada yetişmemesi temel göç sebebi oldu. Rus Almanlarının Brezilya'dan Arjantin'e göç süreci, Arjantin'in

Rus Almanlarına yönelik olumlu tutumunu ortaya koyar. 1877'de aralarından dört temsilci, Arjantin İçişleri Bakanı Bernardo de Irigoyen ile görüşerek Brezilya'daki Rus Almanlarının karşılıklı imtiyazlarla Arjantin'e göç etmelerini ve aynı yıl içerisinde imtiyazların dahil olduğu resmi sözleşmenin imzalanmasını sağladı. Aslında yönetim, Rus Almanlarını ülkenin farklı yerlerine dağıtmak istiyordu fakat onlar gelmeden önce Rusya'da köylerde birlikte yaşadıklarını söyleyerek bunu sürdürmek istediler ve taleplerini kabul ettirdiler. Elde ettikleri imtiyazlar arasında kaliteli buğday üretimi yapabilecekleri topraklara yerleşmeleri, Volga Almanlarından 50 bin kişiye kadarının göçüne izin verilmesi, askerlikten muaf tutulma, Volga Almanları arasında çeşitli Hıristiyan mezheplerine mensup bulunanlar olması nedeniyle dini hürriyet ve çocukları için okullar kurulması yer alıyordu. Arjantin yönetimi de kuracakları kolonilerde İspanyolca ders veren okul kurulması gibi zorunluluklar koydu (Putyatova, 2005: 75; 2008a: 73; The Volga Germans, 2023). Arjantin'in göç yönetim süreci Avrupa odaklıydı ve göçmenlerin Avrupa coğrafyasından gelmesi büyük önem arz ediyordu. Yerleşim konusunda çeşitli kolaylıklar elde eden Rus-Alman kolonilerinin ilerleyen yıllardaki koşulları da kendilerine toleranslı davranıldığını ortaya koymaktadır. Bu noktada Arjantin yönetimi için onların Ruso geçmişlerinden ziyade Alman kökenli olmaları önemliydi (Schmaltz, 2008: 12-13). Buenos Aires yakınlarındaki Olavarría'ya, Entre Ríos yakınlarındaki Santa Fe'ye ve zamanla yeni Volga Almanı göçmen gruplarının gelişimiyle Cordoba, Chaco ve La Palma'ya yerleştiler (Vera de Falchs, 1994: 90). 1878 yılının sonuna bakıldığında Buenos Aires merkezli Rus-Alman nüfusu 379 kişi, Entre Rios'ta 1003 kişi ve Santa Fe'de 152 kişiydi. Günümüzde ülke genelinde çoğu Buenos Aires başta olmak üzere büyük şehirlerde mukim 2 milyon Volga Almanı kökenli yaşamaktadır. Kırsal bölgelerde ilk kolonilerin kurulduğu yerlerdeki nüfus halen %90 oranında Volga Almanı kökenlidir (The Volga Germans, 2023).

Rus Almanlarının kendilerini daha çok Rus mu yoksa Alman mı hissettikleri ayrı bir inceleme konusudur. Bu dönemde Rus hükümet yetkilileri Güney Amerika'ya çeşitli geziler düzenlediler ve Rus-Alman kolonilerini de ziyaret ettiler. Rusya-Arjantin diplomatik ilişkilerinin kurulmasında önemli yeri olan Rusya'nın Arjantin'deki ilk elçisi Aleksandr Ionin, yazdığı dört ciltlik *Po Yuzhnoy Amerike* (Güney Amerika Üzerine) isimli kitapta Rus-Alman kolonilerinden de bahsetmiştir (Nechaev, 2010: 5). Ionin'e göre kolonilerdeki Rus Almanları, kökenlerini inkâr etmemekle beraber dedelerinin Rusya'da doğduklarını ve bu yüzden kendilerini Rus hissettiklerini söylemektedir. Ayrıca yazar onların Rusya'yı hatırlatacak şapka ve buna benzer giysiler giydiklerini ekler (Ionin, 1896: 245-246). Yine Rus diplomatlar Goryainov ve Schulz, 1909'da Buenos Aires eyaletinde Rus-Alman göçmenleri ziyaret ettiklerinde onların Arjantin'de geçirdikleri otuz yılın ardından dahi kendilerini Rus olarak görmeyi bırakmadıklarını ve "vatanlarına" olan ilgilerini devam ettirdiklerini kaydetmişlerdir.

Ayrıca diplomatların aktarımına göre Rus Almanları bayramlarda evlerini Rus bayraklarıyla dekore ediyorlardı ve giyim tarzları Rus kültürüne uygundu (Putyatova, 2005: 75). Göç eden Almanların Rusya'ya kültürel aidiyet hissi anlaşıldığı üzere en azından ilk nesil için devam etmekle beraber hatıratları yazanlar Rus diplomatlardı. Rusya'yı hatırlayan ilk nesil göçmenlerle görüşmüş olmaları ve topluluğun İspanyolca literatürde çoğunlukla Rus kimliğine değil de geldikleri coğrafyaya ve etnik kökenlerine atıfla Volga Almanları olarak adlandırıldıklarını göz önünde tuttuğumuzda, Rusya'ya aidiyetin derecesi ve bu hissiyatın devamlılığı tartışmalıdır.

Yahudiler

Arjantin, Rusya'dan göçlerde önemli yer tutan Yahudi göçüne Rus Almanları örneğinde olduğu gibi özel ilgiyle yaklaştı. Arjantinli yetkililer Doğu Avrupa'daki Yahudileri Arjantin'e göç ettirmek amacıyla 1881'de Avrupa'ya özel temsilci gönderdi. 1885'te Rusya İmparatorluğu ve Arjantin arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve Yahudilerin yaşadıkları sıkıntılar göçü hızlandırdı. Yahudi göçmenlerin çoğunluğu ABD'ye gitmeyi yeğlemesine rağmen, Arjantin de ilgi görmekteydi (Salzberg, 2014). Rusya'dan Arjantin'e Yahudilerin göçü diğer topluluklara nazaran daha düzenli bir şekilde gelişmiş olup bunun temel sebebi göçmenlere sahip çıkan kişi ve kurumların varlığıydı. Göç ve yerleşmenin planlanmasında bir Alman Yahudisi olan Baron von Hirsch ve onun 1891'de kurduğu Yahudi Kolonizasyon Derneği ön plandaydı. Baron von Hirsch 19. yüzyılın sonlarında gerçekleşen Yahudi göçlerinde hayati bir konuma sahipti ve çeşitli yardım kuruluşlarının kurulmasına öncülük etmişti (Speves, 2014: 194). Derneğin koordinasyonu ve Alman Yahudilerinin yardımlarıyla çoğunluğu Almanca bilen Rus Yahudileri Hamburg ve Bremen limanlarından Arjantin yolculuğuna çıkıyorlardı (Vera de Falchs, 1994: 90-91).

Batı Avrupa'dan başlayan Avrupa'dan Arjantin'e Yahudi göçü neticesinde henüz 1868'de Buenos Aires'te küçük bir diaspora topluluğu oluşturabilmişlerdi. 1887'den itibaren Rus Yahudilerinin küçük gruplar halinde de olsa toplu göçleri başladı. 1891'den başlayarak Buenos Aires, Entre Rios ve Santa Fe'de koloniler için toprak satın alındı. Aynı yılın sonunda Santa-Fe'deki Moisésville ve Buenos Aires eyaletinin Carlos Casares yerleşimindeki Mauricio kolonilerinde ilk Yahudi göçmenler yaşamaya başladılar. Ardından Entre Rios'ta Villa Clara ve Lucien Ville kolonileri kuruldu (Rosenswake, 1960: 195-196). Yahudilerin dönemin koşullarında toprak sahibi olabilmek ve toplu yaşayabilmek gibi ekonomik ve toplumsal koşullarını kolaylaştıran imkânlara sahip bir göçmen topluluğu olmaları dikkat çekicidir. Arjantin'de kolonileşen ve yine tarımla uğraşan başta Almanlar olmak üzere Batı Avrupalı göçmenler ayrı tutulduğunda, Yahudi göçmenler İtalya, Doğu Avrupa ve Osmanlı İmparatorluğu gibi bölgelerden gelenlere kıyasla yeni bir hayata başlamak için avantajlı konumdaydılar.

Yahudilerin kolonilerdeki temel uğraşı tarım ve hayvancılıktı. Buğday, keten, yulaf, mısır, yonca, çavdar, sığır yetiştiriciliği yanı sıra süt üreticiliğiyle uğraşıyorlardı (Putyatova, 2005: 78). Rus Yahudilerine yardımcı olan bir diğer kurum Alyans İsrail'di. Bu kurum sayesinde Yahudi kolonilerinde 1904'te 775 erkek ve 627 kızın eğitim gördüğü 24 okul vardı. Okul sayısı 1909 yılında 44'e yükselirken, öğrenci sayısı 1628'i erkek ve 1401'i kız olmak üzere 3029'du (Kryukov, 1911: 182). Rus Yahudilerinin aidiyetlerinin o yıllarda hangi durumda olduğuna bakıldığında kendilerini "Rus" olarak adlandırdıkları aktarılmaktadır (Askhtahov, 2014: 17). Arjantin kültüründe de yalnızca ilk geldikleri yıllarda değil ilerleyen dönemlerde de Rus olarak adlandırılmaya devam ettiler.

Yahudi Kolonizasyon Derneği'nin 1909'da başkent Buenos Aires ve kırsal bölgelerdeki tarım kolonileri haricindeki toplu Yahudi yerleşimlerinde yaptığı sayımda Cordoba, Mendoza, Rosario, Santa Fe, Carlos Casares ve La Plata'dan toplanan verilere göre 12.661 Yahudi'den %85'i Rusya kökenliydi. O tarihte ülke genelindeki Yahudi nüfusu 50 bin civarındaydı. 1914'te Arjantin hükümetinin yaptığı nüfus sayımı, yalnızca Buenos Aires'te yaşayan Yahudilerin sayısının 40 bine ulaştığını ve bunların dörtte üçünün Rusya doğumlu olduğunu ortaya koydu. 1936'da Buenos Aires'te gerçekleştirilen nüfus sayımında kentteki Yahudilerin sayısı 120.195 olarak tespit edilirken Avrupa doğumlu 68.511 kişinin 23.171'i Rusya doğumlu olarak kayda geçti ve Rusya doğumlular, Polonya doğumluların ardından ikinci sıraya yerleşti (Rosenswaik, 1960: 197-203). Veriler, I. Dünya Savaşı'na dek Rus Yahudilerinin Arjantin Yahudi toplumu içinde en kalabalık grubu oluşturduklarını fakat Arjantin'de doğan nesillerin artık göçmen sayılmamaları, 1918'de Polonya'nın bağımsız olması sonrasında buradan gelen göçmenlerin artık Ruso değil Polonyalı olarak kaydedilmeleri ve iki savaş arası dönemde Avrupa'da yükselen Yahudi karşıtlığı nedeniyle çeşitli ülkelerden artan göçlerle Rus Yahudilerin oranının görece azaldığını ortaya koyar.

Etnik Ruslar ve Slav Kökenli Göçmenler

Rus Almanları ve Yahudilerle beraber Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e göç edenler arasında yer alan bir diğer topluluk da Slavlardı. Fakat Slavların bir kısmı kalıcı olarak yerleşmeyi değil, tarım ve inşaat sektörlerinde bir süre çalışıp Rusya'ya dönmeyi amaçlıyordu (Ryazantsev & Pismennaya, 2014: 59). Slav göçmenlerin en kalabalığını oluşturan Belarusluların tam sayısını belirlemek diğer gruplarla beraber Rus olarak kaydedildikleri için neredeyse imkânsızdır. Tahmini verilere göre 1904'te Arjantin'de yaklaşık 70 bin Belaruslu yaşamaktaydı (Shabeltsev, 2008: 15-16). Bir başka kaynağa göreyse sayıları 20. yüzyılın ortalarında yaklaşık 30 bin idi (Baliev, 2019). Belaruslular çoğunlukla Arjantin'de hasat toplama ve inşaat işlerinde çalışıp memleketlerine dönmeyi amaçlıyorlardı fakat yeterli mali birikimi

elde edememek ve Rusya'dan göçlerine yol açan koşullarda kayda değer iyileşmenin olmaması gibi nedenlerle Arjantin'e yerleşmeye karar veriyorlardı. Belaruslular kuzey bölgelerinde çiftçilik ve ücretli işçiliğin yanı sıra güneydeki Comodoro Rivadavia'da petrol endüstrisinde çalışıyorlardı (Shabeltsev, 2008: 16-17). Belarusluların nihai yerleşim yerleri konusundaki bilgiler düzensizdir. Birçoğunun Arjantin'e gelir gelmez veya kırsal bölgelerde biraz yaşadktan sonra şehirlere, özellikle Buenos Aires'e yerleştikleri (Shabeltsev, 2008: 16) veya La Pampa eyaletine giderek bölgenin gelişmesine önemli katkıda buldukları (Putyatova, 2005: 76) şeklinde bilgiler mevcuttur. Belaruslular iş bulamadıklarında Yahudi göçmenlerden destek istediler ve genellikle yardım gördüler. Bununla beraber geri dönüşler de yaşandı. 1950'lerde dahi işsizlikle karşılaşan Belarusluların bir kısmı ülkelerine döndüler (Shabeltsev, 2008: 16-17).

Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e göç eden etnik gruplar arasında en düşük sosyal seviyedeki göçmenlerin yaşadıkları ve örgütsel olarak en zayıf koloniler, etnik Rus kökenlilerin bulduklarıydı (Sheynbaum, 1984: 112). Bu göçmenler, Arjantin'e benzer bir iklime, dile ve buna benzer özelliklere sahip olan İtalya ve İspanya'dan gelen göçmenlere kıyasla kendilerini daha az avantajlı bir konumda buldular. Çoğunluğu şehirlerde, özellikle Buenos Aires civarında, geri kalanıysa tarımla uğraştıkları Entre Rios ve Santa-Fe'de yaşıyordu. Ülkedeki çeşitli göçmen topluluklarına benzer şekilde etnik Ruslar için de toprak sahibi olmanın zorlukları ve şehirlerdeki gelişen iş piyasası onları Buenos Aires başta olmak üzere şehirlere çekti. Ayrıca Rusların hizmet sektörüne girmeleri ve başkentte birçok Rus otelinin açılması, Rus göçmenlerin Buenos Aires'te iş aramalarını ve şehre yerleşmelerini kolaylaştırıyordu (Sheynbaum, 1984: 112-114).

Etnik Rus göçmenler ağırlıklı köylüler olmak üzere tüccarlar, zanaatkârlar ve bazı diğer meslek gruplarındandı. Çoğu yanlarında aileleri olmadan gelen erkeklerdi. Rusya'daki ağır kış mevsimi (aralık-nisan arası) Arjantin'de hasat mevsimine denk geldiğinden günlük ücretlerin yüksek olduğu bu süre zarfında çalışmak için Arjantin'e geliyorlardı. Fakat beş aylık çalışmayla hedefledikleri meblağları kazanamadıkları için üç-dört yıllık sürelerle kalmaları gerekti, bir kısmı da zaman içinde aile kurarak tamamen Arjantin'e yerleşti (Sheynbaum, 1984: 112-115). Bahsedildiği üzere Ruso olarak kaydedildikleri ve Rus Almanları ile Yahudiler gibi etnik-dini temelli kolonilerde kalabalık ortak yaşam kuramadıkları için, Ruso göçmenler arasında farklı Slav toplulukların net sayılarına ulaşmak pek mümkün değildir. Dementyev'in bu konudaki tahmini, 1917 öncesinde Arjantin'e gelen etnik Rus göçmenlerin ve onların soyundan gelenlerin toplam sayısının 150 bini aşmış olabileceği şeklindedir (Dementyev, 2018: 1208). 1917'den itibaren gerçekleşen etnik Rus göç dalgaları göz

önünde tutulduğunda bu rakamın ülkedeki güncel Rus diasporasının tamamına tekabül ettiği kabul edilebilir.

Arjantin'de Yeni Hayat

Arjantin'e Gelen Göçmenlere Yönelik Arjantin ve Rusya İmparatorluğu'nun Tutumları

Arjantin'e yerleştikten sonra aralarında ortaya çıkan farklılıklara rağmen Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e giden çeşitli etnik ve dini topluluklardan ilk nesil göçmenler, Ruso olarak adlandırılmaları, Rus kültürüne bağlılıkları, Rusça konuşmalarının ve ortak geçmişin Arjantin'e uyum süreçlerinde birbirlerine destek vermelerini sağlaması bağlamında, Arjantin Rus diasporasının temellerini attılar. Bir diğer ortak özellikleriyse Arjantin ve Rusya İmparatorluğu'nun göç politikaları nedeniyle yeni hayatlarını kurarken karşılaştıkları olumsuzluklardı. 1816'da bağımsızlığını ilan eden Arjantin'de 1820'lerden 1930'lara dek Domingo Faustino Sarmiento ve Juan Bautista Alberdi gibi ülke siyasetinde ve entelektüel hayatında etkili isimlerin de yönlendirmeleriyle Arjantin'in gelişimine katkı sağlayacağına inanılan seçici bir göçmen kabul politikası benimsendi (Vera de Falchs, 1994: 85-86). İş gücüne ve geniş arazileri üzerinde nüfuslandırmaya ihtiyaç duyan Arjantin için 1874-1880 yılları arasında Devlet Başkanı Avellaneda (1874-1880), kendi adıyla anılan "Göçmenlik ve Kolonicilik" kanununu çıkardı. Kanunun amacı uzun vadede ülkenin seyrek nüfuslu kırsal bölgelerine Avrupalı göçmenlerin yerleştirilmeleri ve kendilerine işleyecek arazi verilmesi yoluyla toprakların sahiplendirilmesiydi (Khashimov & Tekin, 2019: 1275). Fakat uygulama iki nedenle başarısız oldu. Öncelikle Arjantin'in göçmen kabul politikaları ABD'ye göre esnek olsa da uygulamada Arjantin ülkeye gelenek, kültür ve din açısından daha kolay uyum sağlayacakları düşünülen Avrupalı göçmenlerin gelmesini istiyordu. Fakat oluşan göçmen profili bu beklentiyi tam karşılamadı. İkinci sorun, zengin toprak sahipleri yani yerel toprak oligarşisiyle ilgiliydi. Büyük toprak sahipleri satışa çıkarılan çoğu toprağı, özellikle verimli toprakları satın alıyorlar, fiyatları yükseltme yoluyla spekülasyonlara yol açıyorlardı. Bu koşullar hem ülkenin tarım politikasını zayıflatmakta hem de göçmenleri yerleştirme sorununu ortaya çıkarmaktaydı (Sheynbaum, 1984: 102-103). Üstelik Arjantin, tıpkı 19. yüzyılın ikinci yarısında ülkelerine göçü teşvik eden diğer Latin Amerika hükümetleri gibi göçmenlere etkili yardım sağlamak için gerekli mali kaynaklara sahip değildi. Uygulanan kamu politikaları seçici ve çelişkiliydi. Arjantinli yetkililer büyük toprak sahiplerinin sürekli toprak satın almalarına ve fiyat yükseltmelerine müdahale etmediğinden, toprak satın almaya gücü yetmeyen göçmenler vadedilenin aksine kendi topraklarına sahip olamıyorlar, fabrikalarda, atölyelerde, inşaatlarda ve tarım sektöründe işçi olarak

çalışmak zorunda kalıyorlardı (Nechayeva, 2019). Böylelikle Arjantin'in satmayı ve kiralamayı planladığı topraklara göçmenler yerleşemiyor, aynı zamanda araziler de işlenemiyordu. Nitekim, göçmenlerin %48'i şehir merkezlerine yerleşerek farklı işlerle uğraştılar (Alvares, 2015: 123).

Konuya Rusya'nın tutumu açısından bakıldığında dış göç teşvik edilmediği için göçmenlerin gidişini düzenleyecek ulusal bir mevzuat bulunmuyordu. Üstelik Rusya da kendi nüfusunu artırmak için göçmen çekme politikası uyguluyordu. Ancak köylülerin ve şehirli fakir nüfusun koşulları zor olduğundan dış göçü kısıtlama ve mücadele etme girişimleri başarısız oldu ve sonuçta göçü kontrol etmeye yönelik olarak yurtdışına çıkışa ilişkin çeşitli yasal düzenlemeler yapıldı (Putyatova, 2007: 70). Fakat yapılan bu düzenlemeler sınırlılıklar ve zorluklar barındırmaya devam ediyordu (Khashimov & Tekin, 2019: 1272-1273). Rusya İmparatorluğu'ndan Arjantin'e ilk göç ettiklerinde göçmenlerin yaşadığı yasal güvensizlik ve kendilerine yardımcı olacak Rus yetkililerin yokluğu sorunları beraberinde getirdi. Özellikle henüz imparatorluğun dış göçü yasallaştırmadığı dönemde Arjantin'e göç eden tebaasının çıkarlarını temsil edecek kurumları oluşturmamış olması, Arjantin'e vardıklarında kabul etmeye mecbur kaldıkları ağır şartlarla karşılaşan Rus göçmenlerin koşullarını daha da güçleştiriyordu (Sheynbaum, 1984: 112). Örneğin göç veren bazı devletlerin uygulamalarının aksine, Arjantin'e Rusya'dan gelenler için Rusya'nın temin ettiği bir geçici konaklama yeri bulunmuyordu. Bu koşullarda göçmenler en çok barınma sorunuyla karşılaşılıyordu. Oysaki Arjantin'de diğer devletlere mensup göçmenlere yönelik ilgili devletlerin kurduğu yardım dernekleri, vakıflar ve hastaneler gibi çeşitli yardımcı kurumlar bulunmaktaydı (Putyatova, 2005: 76-77). Rusya adına devletin boş bıraktığı bu alanı doldurmaya çalışan başlıca kurum, Güney Amerika'daki ilk Ortodoks kilisesini 1901'de Buenos Aires'te açan Rus Ortodoks Kilisesi oldu (Iglesia Ortodoxa Rusa en la Argentina, 2023). Her iki ülkenin göç politikalarından ve uygulamadaki yetersizliklerden kaynaklı sorunlar, ilk göçmenlerin yeni yaşamlar kurmalarında karşılaşacakları bireysel zorluklar kadar belirleyiciydi.

İlk Göçmenlerin Uyum Konusunda Karşılaştıkları Sorunlar

Göç edenlerin yeni yerleşim ülkelerinde karşılaştıkları sorunlar, sosyopolitik ve sosyal sorunlara bağlı gündelik sorunlar olmak üzere ikiye ayrılır. Sosyopolitik sorunlar arasında sosyokültürel ortamın değişmesi, akraba ve arkadaşlık bağlarının kopması, sosyal statünün değişmesi gibi sorunlar yer alır. Sosyal sorunlara bağlı gündelik sorunlar arasındaysa gidilen devletin göç politikası, dil sorunu ve yeni yaşam koşullarına uyumda karşılaşılan zorluklar bulunmaktadır (Putyatova, 2007: 174). Rusya'dan giden ilk dalga göçmenlerin Arjantin'e uyum sağlama konusunda karşılaştıkları öncelikli sorun sosyokültürel ortamın değişmesiydi. İlk geldiklerinde

kültürel farklılıklara dayalı (Piterova, 2014: 3) bir nevi “kültürel şok” geçirmişlerdi. Kültürel şok, beraberinde göçmenler açısından gerilim, kayıp hissi, ayrı tutulma, kaygı, yetersizlik ve buna benzer birçok olumsuz duyguya yol açmaktaydı. Ruso göçmenler, özellikle İspanyolca bilmedikleri için sıkıntı çekmişler, ilk başlarda Arjantin’deki yerel halk tarafından da iyi karşılanmamışlar ve “yabancı” olarak görülmüşlerdi (Putyatova, 2007: 174; 2008b: 265-268). Etnik Rus göçmenlerin çoğunluğunun Rusça’dan başka dil bilmemeleri nedeniyle diğer Rus göçmenler dışındakilerle iletişim kuramamaları işsizliğe, açlığa ve iş bulmakta diasporadan yardım alabilmek için uzak yerlere gitmelerine neden oluyordu (Nechayeva, 2019; Putyatova, 2005: 76).

Gerek göç yolculuğunun gerekse Arjantin’de karşılaştıkları koşulların beklentilerini karşılamaması, göçmenler arasında hayal kırıklıklarına ve kandırılma hissine yol açtı. Göçmen taşıyan şirketlerin cazip fakat gidilecek yerde iklimin müthiş güzel ve para kazanmanın çok kolay olduğu şeklinde yani gerçeklikle bağdaşmayan çarpık bilgiler veren reklamları, Rusya’dan gelenleri yanılttı ve yola çıktıklarında reklamlarda sunulandan farklı seyahat ve yaşam koşullarıyla karşılaştılar (Putyatova, 2007: 176). Arjantin’de göçmenler için özellikle ilk yıl iklim ve yerleşme açısından zorluydu. Kendilerine toprak sağlandığında bile bu araziler ormanlık alanlarda ve kolay ulaşılmayan yerlerdeydi. Düzenlenmeleri çok fazla fizik güç gerektirmekteydi. Rusya’dan alışık olmadıkları yazları çok sıcak iklim, zararlı böcek çeşitleri ve iklim değiştirmenin yol açtığı hastalıklar, uyum sürecini yavaşlamaktaydı (Moseykina, 2003: 158). Rusya’dan göç eden ve İspanyolca bilmeyen ilk Rus neslin hatıratları gibi Yidişçe yazan ilk Yahudi göçmenlerin hatıratlarında da zahmetli yolculuk süreci ve farklı iklime alışma zorluğu yer tutmaktaydı. Lakin bir sonraki kuşakta yani İspanyolca bilen fakat tam aidiyet hissetmeyen Arjantin doğumlu veya çok küçük yaşta göç eden ikinci nesil için fiziksel zorluklardan ziyade toplumsal hayata uyum sorunları öncelikli hale geldi (Tal, 2016: 41).

19. yüzyılın sonlarında Arjantin’i ziyaret eden ve Rusya İmparatorluğu’ndan göç eden Yahudileri ve Arjantin’de kurdukları kolonileri araştıran Rus yazar Basanin’in göçmen bir genç kızın söylemlerini aktardığı yazısı beklenti-gerçek uyumsuzluğuna örnek sunar. Bir süre İsviçre’de eğitim almış ve Gimnazyum’u bitirmiş bu göçmen, Arjantin’e gelmeden önce kendisine Rusya’yı ve doğasını andıran bir dünya çizdiğini ve Arjantin’e geldiğinde çocuklar için bir okul açıp onu çalıştırabileceğini hayal ettiğini fakat durumun beklediği gibi çıkmadığını anlatmıştır (1898: 197). Göçmenlerin uyum sürecini olumsuz anlamda etkileyen başlıca sorunlar; fiziksel koşulların zorluklarıyla entelektüel beklentiler ve eğitilmiş, meslek sahibi kesimler için Rusya’daki toplumsal statülerini kaybetmeleri neticesinde beklentilerin karşılanmamasının meydana getirdiği hayal kırıklığıydı.

Sosyopsikolojik açıdan göçmenlerin ailelerinden, akrabalarından ve arkadaşlarından kopması yalnızlık hissine neden oluyor ve sorunlara yol açabiliyordu. Göçmen ailelerin dağılması da sık karşılaşılan durumlardan (Putyatova, 2007: 176; 2008b: 270). Diğer taraftan Rusya'da kalan akraba ve arkadaşlarla mektuplaşıyordu ve bu iletişim Arjantin'e yeni göçlere yol açıyordu (Podrez, 2005: 80). Mektupların ilginç yanı Rusya'da kalan yakınların gelmesini teşvik etmek ve onlarla yeniden beraber olmak için Arjantin'deki koşulların olduğundan iyi tasvir edilmesiydi. Mektupları okuyanların göç etme istekleri artmakta fakat Arjantin'e gelince öncekilere benzer hayal kırıklıklarıyla karşılaşmaktaydılar (Sheynbaum, 1984: 114). Öğretmen olmayı hayal eden genç kız örneğinden anlaşılacağı üzere beklentilerin karşılanmamasının getirdiği hayal kırıklığı, önce durumun kabullenilmesine ardından da toplumsal statünün değişmesine yol açmaktaydı. Tarle'ye göre mevcut ortamdaki gerçek koşulların farkına varan göçmenler zihinsel emeği fiziksel emekle değiştirmeyi kabul ediyorlardı (1999: 21). Öte yandan yoksulluk ve yerel gelişmelerden habersizlik gibi birçok konu Rus göçmenlerin çoğunu zorlarken, bunları iyi şekilde atlatınlarsa meslek sahipleri ve zanaatkârlardı. Dolayısıyla bu kesim için zorluklarla mücadele daha kısıtlı zamanda aşılabiliyordu. Vasıfsız ve fakir göçmenlerse uzun vadeli sorunlarla karşı karşıya kalıyordu. Belirli bir mesleği olmayanlar daha ağır işlerde çalışıyorlardı (Sheynbaum, 1993). Ruso göçmenlerin Arjantin'deki geleceklerini de belirleyecek olan meslekleri konusunda kaynaklar farklı bilgiler vermektedir. Sheynbaum'a göre 1876-1909 döneminde Arjantin'e göç eden Rusoların mesleklerine bakıldığında 93.349 kişinin yarıya yakınının tarım sektöründe çalışma umuduyla gelen köylülerden (43.154) oluştuğu görülmektedir. Köylüleri sırasıyla mesleksizler (24.281), tüccarlar (8.430), gündelik işlerde çalışanlar (6.019), ustalar (3.794) ve diğer meslek erbapları (7.671) izlemektedir (1984: 114). Putyatova ise 1899-1906 dönemi Ruso göçmenlerinin %49,6'sının eğitimli kesimden geldiğini, %30,7'sinin öğretmen, %5,1'inin sağlık sektörü çalışanı, %4,6'sının din adamı, %0,4'ünün noter olduğunu aktarır. Yazara göre eğitim düzeylerinin yüksekliğine rağmen bu grubun üyelerinin çoğu yeni kuracakları hayatlar için geçmişteki toplumsal statülerinden vazgeçmeye hazırdı (2008b: 265). Yazarların eriştikleri kayıtlarda farklı verilerin yer alması ihtimaliyle beraber rakamlardan, eğitimli kesimin göçünün 20. yüzyıl başlarında hız kazandığı anlaşılmaktadır.

Arjantin'deki gelişmeler açısından bakıldığında hem diasporalar hem de göç etmek isteyenler için özellikle 1913'ten itibaren yasal zorunluluklar artmış ve iyi koşullarda yaşama imkânları zorlaşmıştır. Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı'nın başlaması, Arjantin'e para akışını yavaşlatmanın yanı sıra küresel ticaret ağlarını kesintiye uğratarak Arjantin'de ihracata yönelik üretimin yavaşlamasına ve işsizliğe neden oldu (Güenaga, 2009: 60). Üstelik 20. yüzyılın başlarında Güney Amerika'nın

en kalabalık göçmen nüfusuna sahip ülkesi olan Arjantin, hedeflediği nüfus artışını fazlasıyla gerçekleştirmişti. Örneğin 1914 itibarıyla ülkenin %30'u Arjantin dışında doğanlardan oluşuyordu. Fakat aleyhine işleyen küresel ekonomik koşullar ve sanayileşmeyi ileriye taşıyacak sermaye birikiminin yokluğu, bu sefer iş gücü fazlasına ve işsizliğe yol açtı. Böylelikle ağırlaşan ekonomik koşullar altında göç yönetimine bakış değişti ve daha katı bir göç politikasına geçildi (Skidmore ve Smith, 2005: 72). Arjantin'in I. Dünya Savaşı öncesinde göç yolunu tamamen kapatmasa da daha seçici bir politikaya geçişi ekonomik nedenlere dayanmakla beraber uygulamada göçmenlerin "istenmeyen" ve "ideal" göçmen şeklinde ayrıştırılmasına yol açtı. Ruso göçmenler ise Yahudiler ve Orta Avrupa'dan gelenlerle beraber "egzotik" bulunan ve gelişi kısıtlananlar kategorisindeydiler (Andrade, 2016: 280). Değişen koşullar altında Arjantin'e Rusya'dan göç, ilk gidişler kadar yoğun olmasa da 1917 sonrasında Rusya coğrafyasında yaşanan siyasal ve ekonomik değişimlerin tetiklediği farklı dalgalar halinde sürdü.

İlk Göçmenlerin Toplumsal ve Kültürel Hayatları

İlk göçmenler Arjantin'de Rus Ortodoks Kilisesi'nin kurulmasına öncülük ettiler. Okullar, basın kuruluşları, kütüphaneler ve tiyatrolar gibi çeşitli kültürel kurumlar oluşturdular. Bu kurumlarda kültürel etkinlikler düzenlenmekte, tarih ve dil dersleri verilmekteydi (Putyatova, 2008b: 271; Moseykina, 2011: 7). Özellikle Rus Ortodoks Kilisesi, geldikleri yerde yorgun, hayal kırıklığına uğramış, kaybolmuş ve ceplerinde fazla parası olmayan göçmenler için birleştirici bir etkiye sahipti (Nechayeva, 2019). Buenos Aires'teki Rus Ortodoks Kilisesi'nin Güney Amerika'nın ilk Ortodoks kilisesi olarak kurulması süreci Çar III. Alexander döneminde başlasa da resmi açılış töreni II. Nikolay döneminde 1901'de gerçekleşti. Törene dönemin Arjantin Devlet Başkanı Julio Argentino Roca ile üst düzey siyasetçiler ve yerel yöneticiler; Yunanistan ve Fransa'dan yetkililer ile Yugoslavya, Romanya ve Bulgaristan'dan diplomatik temsilciler katıldılar. Zira kilisenin kuruluş amacı yalnız Ruslara değil Yunan, Arap ve Slav kökenli diğer Ortodokslara da hizmet vermektir (Iglesia Ortodoxa Rusa en la Argentina, 2023).

Kilise binasının inşası için Arjantin ve Rusya'da bağış toplandı. Hatta Çar II. Nikolay da maddi yardımda bulundu. Başkent Buenos Aires'in merkezinde mutena bir muhitte inşa edilen Rus Ortodoks Kilisesi, Rusya'nın diplomatik temsilciliğinin olmadığı bu ülkede bir dönem için Rusya'yı temsil eden ve göçmenlere yardım sunan ilk ve tek kurumdu. Çok sayıda Ruso göçmenin dil engeli nedeniyle ve Arjantin yönetiminden destek görmedikleri için işsiz ve yoksul kaldıkları, zaman zaman parklarda ve boş tramvay vagonlarında geceledikleri şartlarda Kilise bu kişilere önemli destek sağladı. Toplumsal dayanışma ve desteklerin yanında yabancı bir ülkede milli

kilisenin varlığı, kültürün ve dini değerlerin korunması açısından mühimdi. Kilise'nin yöneticiliğini yapan Izrastrov, Kilise bünyesinde okul, satış yeri, yurt ve kütüphane açtı, çeşitli kurslar düzenledi. Uyum sürecinde Kilise'den destek alanların yanında, Rusya'ya geri dönmek isteyenler de Izrastrov'dan yardım görüyorlardı (Nechaev, 2010: 6-11; Moseykina, 2011: 132).

Göçmenlerin kültürlerinin ve aidiyetlerinin korunmasını teşvik eden bir diğer etken çıkardıkları gazete ve dergilerdi. İlk göçmenlerin çıkarttıkları gazete ve dergiler hakkında detaylı bilgi edinmek zor olmakla beraber günümüze kalan bazı bilgi ve belgeler bulunmaktadır. Eğitimli kesimin maruz kaldıkları statü gerilemesine rağmen basın yayın faaliyetlerini yürütmek için özverili davrandıkları görülmektedir (Kublitskaya, 2019). Ne var ki bu gazete ve dergilerin okuyucusu azdı (Moseykina, 2003: 161). Arjantin'deki ilk Rus gazetesi "Slovo (Söz)" 1904'te yayın hayatına başladı. "Noviy Mir (Yeni Dünya)", "Russkiy v Argentine (Arjantin'deki Rusyalı)" ve "Rus (Rusya)" onu izleyen gazeteler arasındaydı (Muchacev, 2016: 187). Rusça yayınların varlığı diaspora üyelerinin birbiriyle haberleşmelerini ve Arjantin hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlıyordu. Örneğin, Buenos Aires'te çıkarılan "Russkiy Golos (Rus Sesi)" gazetesi Arjantin'deki koloniler, iş fırsatları ve göçmenleri ilgilendirebilecek diğer konular hakkında yayınlar yapmaktaydı (Putyatova, 2005: 80; 2007: 175).

Rus göçmenler, bireysel ve ailevi hayatlarında kültürü yaşatma çabasının yanında cemiyetler de kurdular. 1913'te Arjantin'de on dokuz civarında bu tarz kuruluş bulunuyordu. Kültürü korumak için tiyatro gösterileri ve ulusal mutfak günleri gibi çeşitli etkinlikler düzenleniyor, etkinlik duyuruları Russkiy Golos gibi gazeteler aracılığıyla yapılıyordu (Putyatova, 2005: 80-81). İlk göçmenlerin çoğunluğunun düşük eğitim düzeyi ve ekonomik zorluklarla mücadelenin toplumsal ve kültürel ihtiyaçları öncelmesi nedeniyle uyumu kolaylaştıran ve diasporanın birliktelik duygusunu güçlendiren dini, kültürel ve sanatsal faaliyetler büyük ölçüde 20. yüzyılın başlarında hayata geçebildi. Rusların Arjantin'in kültürel ve toplumsal hayatına katkısı özellikle I. Dünya Savaşı koşulları ve 1917 Devrimi nedeniyle ülkeye gelecek yeni göçmen dalgasının sosyokültürel düzeyi yüksek üyeleriyle birlikte ilerleyen yıllarda ivme kazandı.

Sonuç

Arjantin'e Ruso göçü 19. yüzyıldan itibaren ekonomik nedenler başta olmak üzere siyasal ve dinsel saiklerle göç edenlerle başladı. Bu ülkeye göç, kimi zaman bir hedef ülke adayı olarak Arjantin'in özgün koşulları ve kendini cazibe merkezi olarak sunabilmesine kimi zaman da Kuzey Amerika'ya gitme ihtimali bulamayan göçmen adaylarının rotalarını Güney Amerika'ya çevirmelerine dayanıyordu. I. Dünya Savaşı

öncesinde Arjantin'e giden ve Ruso göçmenleri oluşturan grup, Rusya'dan gidenler arasında en heterojen topluluk olmakla beraber günümüze dek yeni dalgalarla beslenen Rus diasporasının temellerini attı.

Rusya'nın göçü desteklememesi, ülke dışına çıkışların çoğu zaman hukuki zemininin olmayışı ve kendilerini, Batı Avrupa ülkelerinin kendi vatandaşları adına yaptıkları gibi Arjantin kurumları karşısında temsil edip çıkarlarını koruyacak diplomatik mekanizmaların kurulmamış olması Rus göçmenleri zor durumda bırakıyordu. Rusya'nın süreçte rol oynaması ancak zaman içinde göçmenlerin sayılarının artması ve Rusya'nın politikalarını değiştirmesiyle gerçekleşti. Arjantin'deki Rusya'dan ve diğer devletlerden gitmiş Ortodoks göçmen sayısının artması neticesinde dini ihtiyaçlara cevap verebilmek için Buenos Aires'te Rus Ortodoks Kilisesi'nin inşa edilmesiyle yeni bir dönem başladı. Kilise, Rus göçmenleri sosyoekonomik açıdan himaye eden ve diasporanın kültürel köklerini korumasını sağlayan bir kuruma dönüştü. Bu gelişmeye ve eğitilmiş göçmen sayısındaki artışa bağlı olarak 20. yüzyılın başlarında Rus göçmenler kültürel, toplumsal ve ekonomik açıdan daha fazla iletişim ve dayanışma içine girdiler.

Tıpkı eski dünyanın diğer ülkelerinden gelenler gibi Rusya İmparatorluğu'ndan gelen göçmenler de hem Arjantin'in hem de yerleştikleri diğer Latin Amerika ülkelerinin ekonomilerinin gelişmesine katkı sundular. Fakat Rusya'dan giden göçmenlerin mesleki profillerine ve hatıralara bakıldığında, ilk göçmenlerin belkemiğini köylüler, gündelik işlerde çalışanlar ve mesleksizlerin oluşturduğu, yüksek eğitim düzeyine sahip Rus göçmenlerin dahi geçmişteki toplumsal ve ekonomik statülerini devam ettirecek iş olanaklarına kavuşamadıkları anlaşılmaktadır. Üstelik Ruslar, Arjantin'in ülkeyi Avrupalılaştırmak için gelmelerini arzu ettiği Avrupa milletleri arasında yer almıyordu. Giden Ruso köylülerin çoğunluğunun Arjantin'deki koşullar nedeniyle kendi topraklarına sahip olamayıp düşük ücretli işlerde güvencesiz çalışmak durumunda kaldıkları düşünüldüğünde, eğitim düzeyi ve mesleki bilgisi büyük ölçüde zayıf olan ilk göçmenlerin karşılaştıkları zorluklar daha iyi anlaşılmaktadır.

Karşılaştırma yapıldığında, Ruso göçmenler arasında Volga Almanlarının en ayrıcalıklı koşullarda Arjantin'de yeni hayat kuranlar oldukları görülmektedir. Örneğin Almanlar, diğer bir makbul göçmen grubu olan İngilizler gibi kendi kültürlerini korumak ve çocuklarına çift dilli eğitim sağlamak konusunda yetkililerle müzakere yapabilmek ve isteklerini kabul ettirmek imkânı bulmuştu. Halbuki Rusoların geri kalanlarının yanı sıra İtalyanlar, Polonyalılar ve diğer Doğu Avrupalılar için böyle bir ayrıcalık söz konusu değildi (Thisted, 2016: 951). Ruso Yahudilerin kaderi büyük ölçüde Orta Avrupa'dan gelen Yahudiler, etnik Ruslar ve diğer Slav topluluklarla beraber gelişirken sıklıkla Rusya'ya olan bağlarına vurgu yapıldı ve Ruso olarak

çağrılmaya devam edildiler. 1910'larda Arjantin'in başlattığı seçici göç politikasında göçü kısıtlananlar arasında bu toplulukların beraberce yer almaları da bu kader ortaklığının göstergesidir.

Arjantin'deki öncü Rus diasporasını benzeri imparatorluk tebaası göçmen gruplardan ayıran ve karşılaştırmalı diaspora tarihi araştırmalarına zemin teşkil etmesi beklenen dikkat çekici husus, Rusoların kendi içlerindeki etnik ve dini ayrımlara rağmen Rusçanın ve Rusya'ya kültürel aidiyetin birleştirici ve yardımlaşmayı teşvik edici rol oynamasıdır. Dinsel ve mezhepsel farklılıklar, Yahudiler ve Volga Almanları gibi Rusoların da göç nedenleri arasında yer alıyordu. Bununla beraber Ortodoks Rusolar arasındaki etnik farklılıklar göz önünde tutulduğunda, Rusolar içindeki Ortodokslar için Kilise birleştirici oldu ve dini ihtiyaçları karşılamının ötesinde görevler üstlendi. İlk Ruso göçmenler, Rusya'ya dair özelemleri ve kimi zaman zorunlu olarak Rusya kökenli diğer göçmenlerle yakın iletişimde kalmaları nedeniyle Arjantin gibi bir göçmen ülkesi içinde eriyen değil, emek diasporası oluşturan bir topluluğa dönüştüler.

From the Empire to the New World: The “Ruso” Immigrants in Argentina

Segâh Tekin

Murad Haşimoğlu

This study examines the migration from the Russian Empire to Argentina that began in the 1850s and continued until the Bolshevik Revolution in 1917. This migration led to establishing the Ruso diaspora in Argentina. Drawing from primary Russian and Spanish sources and the existing academic literature, this study analyzes the process of the Ruso immigrants adaptation to their new lives in Argentina and their social, economic, religious, and cultural characteristics. The study delves into the underlying causes for immigrating based on push and pull factors; the ethnic and religious origins of the Ruso immigrants; their transatlantic journey, their settlement in urban areas and rural colonies; and the social, economic, cultural, and religious dimensions of their new lives. The study aims to contribute to the academic literature over three main areas. Firstly, it explores the origins and comparative history of Argentina’s Ruso immigrant communities of Jewish, German, and Slavic descent. Secondly, the article discusses the balance of remaining loyal to the homeland while adapting to the host country with regard to immigrants from multinational and multi-religious countries, such as immigrants from the Ottoman Empire during the same period and from Poland after 1918. Ultimately, the study aims to contribute

Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University, segahtekin@erbakan.edu.tr
PhD Student, Necmettin Erbakan University, murad.khashimov32@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7781-633X>
<https://orcid.org/0000-0003-1692-4518>

DOI: 10.12658/M0742
insan & toplum, 2024; 14(3): 150-180
insanvetoplum.org

Received: 01.12.2023
Revised: 25.04.2024
Accepted: 01.06.2024
Online First: 21.07.2024

to the academic literature regarding Argentina's social and economic history of labor migration. Since the early 16th century, voluntary and forced migration from Eurasia and Africa to the Americas resulted in far-reaching economic, political, and social impacts for both the areas of origin and the receiving countries. The independence of many Latin American countries in the early 19th century further intensified migration, initiating a new phase in global migration trends. The 19th and early 20th centuries saw large-scale migration to the newly formed Latin American countries, which received immigrants from various nations, including such multinational Eurasian areas as the Ottoman, Russian, and Austria-Hungarian Empires. Immigrants were identified by their citizenship, such as Turcos, Rusos, and Alemanos rather than by their ethnic, racial, or religious backgrounds. Argentina was the main destination for migrants in Latin America from the mid-19th century until World War I, and the second most popular in the Americas. Mass migration to Argentina began in the 1820s after its independence and increased steadily in the latter half of the 19th century. Around seven million people are estimated to have migrated to Argentina between 1870 and 1930 (Jachimowicz, 2006). Argentina's migration policy aimed to populate the vast territory, support rural and industrial development, encourage population growth, increase the proportion of white Europeans in the population, and secure the borders (Ryazantsev & Pismennaya, 2014, p. 58). In line with global migration patterns, Russia became a significant source of migrants in the mid-19th century. Argentina was the leading destination for the early Russian migrants, who were officially referred to as the "Ruso" and came from various ethnic and religious backgrounds. Due to the political, economic, and social changes in Russia, five historical migration waves occurred from Russia to Latin America. The first three waves began around the 1850s and continued until the Empire's collapse in 1917 (Khashimov & Tekin, 2019, pp. 1266, 1269). During the 19th and early 20th centuries, citizens from the Russian Empire participated in global labor migrations through two main types of movement. One was the seasonal migration of agricultural workers to Germany and Scandinavian countries, and the other involved migrations to overseas countries, including Latin American nations (Kuprin, 2000, pp. 1-3). The main economic reasons for migrating were the threat of losing land for the peasants whose status had changed due to the abolishment of serfdom through the Emancipation Reform of 1861, as well as unemployment, low wages, and the slow pace of industrialization. Migrations also occurred at the individual and group levels for political and religious reasons. Alongside economic problems, the Russian Revolution of 1905 and the social and political consequences of the country's political instability also accentuated the migrations (Tudoryanu, 1986, p. 18; Anweiler, 1958, p. 50). Nevertheless, just like the other empires of the old world, Russia did not want

emigration at the time because it would lead to the loss of the population that was supposed to work in agriculture and serve the army. Moreover, Russia was not one of the countries from which Argentinians wanted to attract immigrants. Despite all these factors, the number of immigrants continued to increase in the early 20th century, and Argentina continued attracting immigrants from Russia as the primary destination for Russian immigrants in Latin America (Ulianova & Norambuena, 2009, p. 97; Nechaev, 2010, p. 4). Russian immigrants primarily arrived in Argentina to work in the agricultural sector and to settle in rural areas. Upon their arrival, they were directed to rural settlements known as colonies that had been established by previous immigrant groups from Russia (Putyatova, 2009, p. 285). These colonies were often divided based on the immigrants' ethnicity or religion, with the largest immigrant group being Jews, followed by Germans, Poles, and individuals from the Baltics. Slavic people, including ethnic Russians, constituted approximately 5% of all Russian immigrants (Shabeltsev, 2008, p. 16). While Jewish and German immigrants formed communities and settled in groups, other groups tended to disperse more widely. Although some individuals and families did return to their home country, and some instances are found of group-level returns from among the Belarussians, most Russian immigrants made Argentina their permanent home. Due to the absence of a legal framework for out-of-country emigration and the Russian Empire's reluctance to allow its citizens to emigrate, the migrations were organized by Western and primarily German private companies. Russians mainly departed from German and Belgian ports such as Hamburg, Bremen, and Antwerp (Putyatova, 2009, p. 281; Muchacev, 2016, p. 182). Later, due to Russian authorities' change in attitude towards emigration, the then-Russian port Libava (Liepaja) would later become the main port used for emigration after 1906 (Sokolov, 1996, p. 113; Putyatova, 2009, pp. 281–286). In addition to the convenience of traveling directly from a Russian port, the start of World War I in Europe influenced emigrants' decision to no longer prefer Western European ports. Among the ethnic groups within the Ruso, the colonies in which ethnic Russians lived had the lowest social status and weakest organizational structure (Sheynbaum, 1984, p. 112). The ethnic Russian immigrants, along with other Slavs among the Ruso immigrant community, neither benefited from the welcoming approach of Argentinian authorities toward the Volga Germans nor from the financial support of Baron von Hirsch and European Jews for the Jewish colonies in Argentina. Climate change, the Argentinian authorities' mismanagement of land distribution, and challenges in finding employment in rural areas were the primary difficulties they faced. Ethnic Russian immigrants were in a less advantageous position than the large immigrant groups from Italy and Spain, who shared linguistic, cultural, and religious similarities with the Argentinians and were accustomed to

the country's climatic conditions. The difficulty in accurately estimating the number of ethnic Russian immigrants who arrived before 1917 stems from the fact that all immigrants from the Russian Empire, including Germans and Jews, had simply been documented as "Ruso" at the time. The number of these immigrants is currently suggested to have perhaps surpassed 150,000 (Demytyev, 2018, p. 1208), and this figure likely also includes the descendants of ethnic Russian immigrants who arrived after 1917. Most settled in urban areas, especially in Buenos Aires, while the remaining Russian migrants worked in the agricultural sector in the rural areas of Entre Ríos and Santa Fe. Similar to other immigrant communities, Russians migrated to urban areas due to obstacles in acquiring land for farming and the thriving job market in cities. Furthermore, the expansion of the service industry and the establishment of numerous Russian-owned hotels in Buenos Aires facilitated their employment opportunities and integration into the city (Sheynbaum, 1984, pp. 112–114). During most of the period up to 1917, emigration from the Russian Empire had not been regulated by any legislation. As a result, the Ruso community faced legal insecurity and a lack of assistance from Russian officials for addressing issues related to settling and finding employment in Argentina. The situation was especially challenging during the time emigration had still not been legalized in Russia. The absence of Russian institutions responsible for representing the interests of its citizens worsened the already harsh living and working conditions of the Ruso immigrants in Argentina (Sheynbaum, 1984, p. 112). The Russian Orthodox Church was the primary institution that worked to fill the void by supporting Ruso immigrants and was the first Orthodox Church in South America. It was established in Argentina in 1901 thanks to the efforts of Ruso immigrants and diplomats, who even secured the financial contribution of the Czar to construct the building. The challenges stemming from the migration policies of both Russia and Argentina, coupled with shortcomings in how they were enforced, significantly impacted the new experiences of Russian immigrants and the individual hardships they confronted. After immigrating to Argentina, many educated Ruso immigrants lost the socioeconomic status they had previously had in the Russian Empire, at least temporarily. The study concludes that the early Ruso immigrants to Argentina eventually formed a labor diaspora. Despite being ethnically and religiously diverse, the dominance of the Russian language and culture continued in the lives of at least the first generation of immigrants. As a result, this first wave of Ruso immigrants to Argentina became the foundation of the Russian diaspora there, one that would grow in future decades with the incoming waves of mainly ethnic Russian people.

Kaynakça

- Alvares, K. H. (2015). *Integratsiya Russkih emigrantov v Argentinskoe obshestvo: Natsionalnyye osobennosti i globalnyye tendentsii*. Sankt-Petersburgskiy Universitet.
- Andrade, G. F. (2016). Algunas dimensiones de la etnicidad judeo-porteña reflejadas en Javel Katz y sus paisanos. De Cristóforis, N. & Novick, S. *Jornadas: Un siglo de migraciones en la Argentina contemporánea: 1914-2014* (ss. 280-292). Universidad de Buenos Aires. Instituto de Investigaciones Gino Germani - UBA.
- Anweiler, O. (1958). *Rusya'da Sovyetler (1905-1921)*. (Çev.) T. Keşoğlu. Ayrıntı Yayınevi.
- Askhtahov, E. (2014). Argentinskaya proektsiya Russkogo mira. *İboamerikanskiye Tetradi*. 3(5), 14-23.
- Baliev, A. (2004, Mayıs 11). *Daleko za okeanom: Sudba Belorusskoy diaspori v Argentine*. Rossiyskaya Gazeta. <https://rg.ru/2004/05/27/diaspora.html> adresinden 29.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Basanin, M. (1898). Yevreyskiye kolonii v Argentine. *Istoricheskiy Vestnik*.
- Brubaker, R. (2005). The 'diaspora' diaspora. *Ethnic and Racial Studies*, 28(1), 1-19.
- Carassai, S. (2022, Mayıs 24). Un laberinto perfecto?: El último medio siglo en la Argentina. *Revista-Harvard Review of Latin America*, <https://revista.drclas.harvard.edu/a-perfect-labyrinth-the-last-half-century-in-argentina/> adresinden 15.04.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Carment, D. & Sadjed, A. (2017). Introduction: Coming to terms with diaspora cooperation. (Eds.) D. Carment & A. Sadjed, *Diaspora as cultures of cooperation: Global and local perspectives* (ss.1-26). Palgrave Macmillan.
- Castles, S., De Haas, H. & Miller M.J. (2014). The age of migration: International population movements in the modern world. Palgrave Macmillan.
- Cohen, R. (2008). *Global diasporas: An introduction*. Routledge.
- Dementiyev, A. (2018). Padeniye Samodejaviya i Russkiye Emigranti v Argentine. *Vestnik Sankt-Petersburgskogo Universiteta, Istoriya*, 63(4), 1203-1220.
- El camino de los inmigrantes*. (2023). <https://www.argentina.gob.ar/interior/migraciones/museo/el-camino-de-los-inmigrantes> adresinden 19.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- El Hotel*. (2023) <https://www.argentina.gob.ar/interior/migraciones/museo/el-hotel> adresinden 19.02.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Esman, M.J. (1996). *Ethnic politics*. Cornell University Press.
- Esman, M.J. (1996). Diasporas and international relations. İçinde (Eds.) J. Hutchinson & A. Smith, *Ethnicity* (ss. 315-320). Oxford University Press.
- Esman, M.J. (2009). *Diasporas in the contemporary world*. Polity.
- Fonseca, B. & Rouvinski, V. (2018). The Russians of Latin America: Moscow's bid for influence over Russian speaking communities in the region. *Military Review*. Army University Press. November-December. 80-88. <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/ND-18/Fonseca-Russia-Latam.pdf> adresinden 10.05.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Genç, H. & Bozkurt, İ.M. (2010). Osmanlı'dan Brezilya ve Arjantin'e emek göçü ve göçmenlerin sosyo-ekonomik durumu (1850-1915). *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*. XXVIII, 71-103.
- Güenaga, R. (2009). Los requisitos de ingreso del inmigrante desde la perspectiva diplomática española (1916-1919). *Anuario del Instituto de Historia Argentina*. 9, 59-83.
- Hotel de Inmigrantes en Buenos Aires*. (2023), <http://www.migraciones.gov.ar/pdf/museo/hoteldelinmigrantes.pdf> adresinden 06.05.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Iglesia Ortodoxa Rusa en la Argentina. (2023). *La Iglesia Ortodoxa Rusa en la Argentina*. <https://www.iglesia-rusa.org.ar/historia2.php> adresinden 06.05.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Ionin, A. (1896). *Po Yuzhnoy Amerike*. Tovarishstva Obshestvennaya Polza.

- Jachimowicz, M. (2006). Argentina: A new era of migration and migration policy. <https://www.migrationpolicy.org/article/argentina-new-era-migration-and-migration-policy> adresinden 17.05.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Khashimov, M. & Tekin, S. (2019). Rus İmparatorluğu ve SSCB'den Arjantin'e göç ve nüfus politikaları (1850-1940). *History Studies*. 11(4), 1265-1283.
- Kryukov, N. (1911). *Argentina selskoye hozyastvo v Argentine v svyazi s obshim razvitiem strani*. Tipografiya V.F. Kishbauma.
- Kublitskaya, M. (2019, Temmuz 11). *Russkaya periodicheskaya pechat v Argentine veke*. Emigrantika.Ru. http://www.emigrantika.ru/publications/840-kublickaja#_ftn1 adresinden 10.03.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kuprin, D. (2000). *Emigratsiya iz Rossii v kontse XIX - nachale XX vv.* Doktorskaya Dissertasiya. Moskovskiy Gorodskoy Pedagogicheskiy Universitet.
- Los *Inmigrantes*. (2023). <http://www.migraciones.gov.ar/pdf/museo/losinmigrantes.pdf> adresinden 09.05.2023 tarihinde erişilmiştir.
- McKeown, A. (2004). Global migration, 1846-1940. *Journal of World History*. 15(2), 155-189.
- Moseykina, M. (2003). Russkiye v Stranah Latinskoy Ameriki v 20-30'e gg. XX v: Povsednevnost Kolonizatsii. *Vestnik RUDN, Seriya "Istoriya Rossii"*. 2, 153-166.
- Moseykina, M. (2011). *Rasseyani, no ne rastorgnuti: Rrusskaya emigratsiya v stranah Latinskoy Ameriki v 1920-1960 GG*. Moskva. Dissertatsiya. Rossiysiy Universitet Drujbi Narodov.
- Moseykina, M. (2013, Ekim 10). Russkiye Vlatinskoy Amerike: Skolko I Potchemu. <https://www.rosbalt.ru/main/2013/10/10/1186236.html> adresinden 15.09.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Muchacev, Y. (2016). Iz istorii stanovleniya Russkoy obshini na Latinaamerikanskom konkinente. *Russkoye Zarubeje*, 5, 174-194.
- Nechaev, S. (2010). *Russkie v Latinskoy Amerike*. Izdatelstvo Veche.
- Nechayeva, T. (2019). Adaptatsiya Russkih emigrantov v Latinskoy Amerike. Rossiya v Kraskah. http://ricolor.org/rz/latin_amerika/so/adapt/ adresinden 23.08.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Piterova, A. (2014). Kulturniy shok: Osobennosti i puti preodoleniya. *Elektronny Nauchny Jurnal Nauka, Obshestvo, Gosudarstvo*. 4, 1-14.
- Podrez, S. (2005). Genezis i problemi sovremennogo polojeniya Rossiyskoy diaspori v Latinskoy Amerike. Doktorskaya Dissertatsiya. Institut Latinskoy Ameriki Ran.
- Putyatova, E. (2005). *Rossiyskiye emigranti v Argentine (konets I - nachalo)*. *Jurnal Latinskaya Amerika*. 7, 75-81.
- Putyatova, E. (2007). Rossiyskaya trudovaya emigratsiya v Argentine v period pervoy mirovoy voim. *Vestnik Sankt-Petersburgskogo Universiteta*, 3(2), 174-178.
- Putyatova, E. (2007). K voprosu o trudovoy emigratsii iz Rossii v nachale 20 veka. Nauchno-teoritecheskiy. *Jurnal Uchennie Zapiski*, 4(26), 70-73.
- Putyatova, E. (2008a). Kolonii Russkih nemtsev v yujnoy Amerike v kontse XIX veka. *Izvestiya Rossiyskogo Gosudarstvennogo Pedagogicheskogo Universiteta im A. I. Gertsena*. 84, 72-78.
- Putyatova, E. (2008b). Rossiyskiye immigranti v yuznoy Amerike: Problema sotsiokulturnoy adaptatsii (konets XIX-natsalo XX vv.). *Vestnik Sankt-Petersburgskogo Universiteta*. 1(2), 265-274.
- Putyatova, E. (2009). Rol parohodnih kompaniy v trasportirovke Rossiyskih emigrantov v yuznuyu Ameriku (konets I -natsalo vv.). *Vestnik Sankt-Petersburgskogo Universiteta*. 6(2), 281-287.
- Rosenswake, I. (1960). The Jewish population of Argentina: Census and estimate: 1887-1947. *Jewish Social Studies*. 22(4), 195-214.
- Ryazantsev, S. & Pismennaya, E. (2014). Stariye i noviye tendentsii emigratsii iz Rossii v Latinskuyu Ameriku. *Jurnal Narodonaseleniye*. 2, 58-64.
- Sanchez-Alonso, B. (2018). The age of mass migration in Latin America. *European Historical Economics Society*

- (EHES) *Working Papers in Economic History* -134.
- Safran, W. (1991). Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 83-99.
- Salzberg, E. (2014). Selskohozyastvenniye kolonii evreev iz Rossii v Argentine, *Notes on Jewish History*. 3(173). <http://www.berkovich-zametki.com/2014/Zametki/Nomer3/Zalcbberg1.php> adresinden 29.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Schmaltz, E. (2008). Los alemanes de Rusia (The Germans from Russia): Other immigrant destinies in South America. *Heritage Review*. 48(2), 10-23.
- Shabeltsev, S. (2008). Adaptatsiya Belorusskikh immigrantov v Argentine v 1900-1950 gg. *Vestnik BDU*. 3, 15-19.
- Sheffer, G. (2003). *Diaspora politics: At home abroad*. Cambridge University Press.
- Sheynbaum, L. (1984). *Argentinskiy etnos: Etapı formirovaniya i razvitiya*. Izdatelstvo Nauka.
- Sheynbaum, L. (1993). *Russkiye v Argentine: Russkim zdes bilo tyajelee drugih immigrantov*. http://ricolor.org/rz/latin_amerika/argentina/rossia/2/ adresinden 15.02.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Skidmore, T. E. & Smith, P. H. (2005). *Modern Latin America*, New York, Oxford University Press.
- Sokolov, A. (1996). Rossiyskaya emigratsiya v SSHA v kontse XIX veka (1890-1900 gg.). *Ucheme Zapiski Sankt-Petersburgskogo Filiala RTA*. 1(1), 111-117.
- Solimano, A. (2003). Globalization and international migration: The Latin American experience. *Cepal Review*. 80, 53-69.
- Speves, V. (2014). Immigration from Eastern Europe to Argentina at the turn of the 20th century. *Western Bohemian Historical Review*. 1, 193-199.
- Tal, T. (2016). De la Marginalidad al protagonismo: La imagen del judío en el cine de ficción como alegoría de argentinidad. (Comp.) N. de Cristofóris & S. Novick. *Jornadas un Siglo de Migraciones en la Argentina Contemporánea: 1914/2014* (ss. 40-53). Universidad de Buenos Aires, Instituto de Investigaciones Gino Germani - UBA.
- Tarle, E. (1999). Ob osobennostyah izucheniya istorii adaptatsii Rossiyskikh emigrantov v XIX-XX. E. Tarle. *Istoriya Rossiyskogo zarubejya. Problemy adaptatsii migrantov v XIX-XX vekah* (ss. 19-33). Izdatelskiy Tsentri Instituta Rossiyskoy Istorii RAN.
- The Volga Germans. (2023). *To Argentina*. <https://www.volgagermans.org/history/immigration/argentina> adresinden 29.11.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Thisted, S.I. (2016). Las infancias migrantes en los discursos escolares de principios del siglo XX. De Cristóforis, N. & Novick, S. *Jornadas: Un siglo de migraciones en la Argentina contemporánea: 1914-2014* (ss. 943-960). Universidad de Buenos Aires. Instituto de Investigaciones Gino Germani - UBA.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Tölölyan, K. (1991). The nation state and its others: In lieu of a preface. *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, 1(1), 3-7.
- Tudoryanu, N. (1986). *Ocherki Rossiyskoy trudovoy emigratsii perioda emperyalizma (v Germaniyu, Skandinavskiy strani i SSHA)*. Kishinev.
- Ulianova, O. & Norambuena, C. (2009). *Rusos en Chile*. Ariadna Ediciones.
- Varadarajan, L. (2008). Out of place: re-thinking diaspora and empire. *Millennium: Journal of International Studies*. 36(2), 267-293.
- Varadarajan, L. (2010). *The domestic abroad*. Oxford University Press.
- Vera de Falchs, M.C. (1994). Emigraciones transoceánicas. Los Alemanes en América. 1850-1914. El caso argentino. *Cuadernos da Historia Conramporanea*. 16, 65-98.
- Yarar, A. (2020). "Meksika'nın Turco göçmenleri", (Eds.) İ. Ermağan, E. Tahsin, S. Tekin. *Dünya siyasetinde Latin Amerika-3* (ss. 499-519). Nobel Yayıncılık.